

HÎNKER

Asta Yekemîn

Ronayî Onen | Samî Tan
Mevlut Aykoç | Sadik Varli

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

NAVEROK Û PLAN

UNÎTE	MIJAR	RÊZIMAN	ARMANC	PEYV, ALAV Û NAVGÎN
1 NASÎN	<p>A-Hevnasîn 4-5 B-Rojbaş 6 C-Alfabe 7 D-Nasîna kes û îfştan 8-11 E-Rêziman 1-Cînavkên kesane 12 2-Qertafên kesane 12 3-Cînavkên kesane yên tewandî 12 4-Cînavkên şanîdanê yên xwerû 12 5-Cînavkên pirsiyarî yên xwerû 13</p> <p>UNÎTE 1- SPARTEK 13-15</p>	<p>1-Cînavkên kesane 2-Qertafên kesane 3-Cînavkên kesane yên Tewandî 4-Cînavkên şanîdanê yên xwerû 5-Cînavkên pirsiyariyê yên xwerû</p>	<p>1-Dê bi vê unîteyê hîn hin hevokên bingehîn bibin. 2-Dê bikaribin xwe bidin nasîn û hevalên xwe nas bikin.</p>	<p>1-Navên alav û navgînên di fêrgehê de</p>
2 MALBAT	<p>A-Danasîna ferdên malbatê 16 B-Hejmar 17 C-Hene/Heye 18 D-Danasîna Xizman 19-21 E-Danasîna heval û hogiran 22 F-Kar û Pîşe 23-25 G-Rêziman 1-Qertafên nebinavkirinê 26 2-Vequetandekên binavkirî 26 3- Vequetandekên nebinavkirî 26</p> <p>UNÎTE 2- SPARTEK 27-30</p>	<p>1-Qertafên nebinavkirinê 2-Vequetandekên binavkirî 3- Vequetandekên nebinavkirî</p>	<p>1-Dê hewl bidin ku peyv û hevokên bi hevaltî, dostî û xizmantîyê ve girêdayî nas bikin. 2-Dê hejmaran hîn bibin.</p>	<p>1-Navê xizman 2-Hejmar 3-Navê pîşeyan</p>
3 DEM Û SAL	<p>A-Dem 1-Demsal 31 2-Navên Mehan 32 3-Navên Rojan 32 4-Danên Rojan 32 B-Roj, Cîhan û hîv 32 C-Rojeke Dîlanê 33 D-Bernameya Dîlanê ya heftane 34-35 E-Rêziman 1-Dema Niha 36 2-Tewang 37</p> <p>UNÎTE 3- SPARTEK 38-41</p>	<p>1-Dema Niha 2-Tewang</p>	<p>1-Dê navên demsal, meh, roj û danên rojê hîn bibin. 2-Dê hinek peyv û têgihên bi roj, cîhan û hîvê ve girêdayî hîn bibin.</p>	<p>1-Navê roj, meh û danên rojê 2-Peyvên rojane têne bikaranîn</p>
4 PÊDIVÎ	<p>A-Li Malê 1-Danên Xwarinê 42 2-Daxwazên Dilşayê ji Dîlanê 43 3-Biçe Dikanê 43 B-Rêziman 1-Raweya Fermanî 44 C-Li Sûkê 1-Navên sebze û fêkiyan 45 2-Rodî Fêkiyan dikire 46 3-Kiriyarî 47 D-Cil û Berg 48 1- Li firoşgeha cil û bergan 49 2- Evîn li fîstankê biçûktir digere. 51 E-Rêziman 1-Payeya Rengdêran 51-52 2-Raweya Xwestekî 53 3-Hejmar 53</p> <p>UNÎTE 4-SPARTEK 54-56</p>	<p>1-Payeya Rengdêran 2-Raweya Xwestekî 3-Hejmar</p>	<p>1-Dê peyv û hevokên bi jiyana rojane ve girêdayî hîn bibin. 2-Dê navê sebze, fêkî û cil û bergan hîn bibin. 3-Dê hewl bidin ku sûkê nas bikin.</p>	<p>1-Navê Sebze û fêkiyan 2-Navê cil û bergan</p>

NAVEROK Û PLAN

UNÎTE	MIJAR	RÊZIMAN	ARMANC	PEYV, ALAV Û NAVGÎN
5 JIYAN	<p>A-Serê Sibê 57 B-Di rê de 58 C-Li dibistanê 1-Bernameya Hefteyî 59 2-Di fêrgehê de 60 D-Çûna Sînemayê 61 E-Saet 62 F-Rêziman 1-Dema bê 63</p> <p>UNÎTE 5- SPARTEK 64-66</p>	1-Dema bê	<p>1-Dê hewl bidin ku peyv û hevokên rojane têne bikaranîn hîn bibin. 2-Dê saetê nas bikin û bikaribin saetê bipirsin û pirsên di der barê saetê de bibersivînin.</p>	1-Navên wane û navgînen di dibistanê de
6 HOBÎ	<p>A-Çûna Şanoyê 67 B-Guhdariya Muzîkê 68-69 C-Werzîş 70-71 D-Rêziman 1-Lêkera Karînê 72 E-Ez dikarim avjeniyê bikim 73 F-Azad çû Pirtûkxaneyê 74 G-Geşt û Seyran 75 H-Rêziman 1-Dema boriya têdeyî 76</p> <p>UNÎTE 6- SPARTEK 77-79</p>	<p>1- Lêkera karîn 2- Dema boriya têdeyî</p>	1-Dê peyv, têgih û hevokên der barê şano, muzîk, geşt û seyran û werzîşê de hîn bibin û di jiyana rojane de bi kar bînin.	1-Peyvên di muzîk, şano û werzîşê de têne bikaranîn.
7 ÇM Û WAR	<p>A-Cîhan 80 B-Bajar 81 C-Taxa me 82 D-Avahiya me 83 E-Odeya Hêlîne 84 F-Rêziman 1-Daçek 85 2-Peyvsazî 85</p> <p>UNÎTE 7- SPARTEK 86-90</p>	<p>1-Daçek 2-Peyvsazî</p>	<p>1-Dê peyv, têgih û hevokên têkildarî cîhan û bajêr hîn bibin û hewl bidin ku bi kar bînin. 2-Dê alavên di avahî û malê de hîn bibin û di jiyana rojane de bi kar bînin.</p>	<p>1-Hinek peyvên di jiyana bajarvanî, tax û malê de têne bikaranîn. 2-Navên alavên di malê de.</p>
8 PÊŞKETIN	<p>A-Têkberên elektronîk 95 1-Nasîna peyvan 96 2-Kirîna têkberan 3-Li malê têkberên elektronîk 97 B-Kompîtur û internet 98 C- Weşana bi kurdî 1-Kî dizane? 99 2-Çapemeniya kurd 100 3-Radyo 101 4-Televîzyon 102 D-Rêziman 1-Dema boriya dûdar 103 2-Avaniya tebatî 104</p> <p>UNÎTE 8- SPARTEK 105-107</p>	<p>1-Dema boriya dûdar 2-Avaniya tebatî</p>	<p>1-Dê navên têkberên elektronîk hîn bibin. 2-Dê der barê pêşketinê de bibin xwedî agahî. 3-Dê peyv, têgih û hevokên bi kompîtur û internetê ve têkildar hîn bibin. 4-Dê der barê çapemeniya kurd de bibin xwedî agahî.</p>	<p>1-Navên têkberên elektronîk. 2-Peyvên di çapemeniyê de têne bikaranîn.</p>

unîte 1 NASÎN

▸ hevnasîn ▸ rojbaş ▸ alfabe ▸ nasîna kes û tiştan ▸ rêziman

A- Hevnasîn

1- Navê te çi ye? Navê min ... e/ye.

Dîlan Rojbaş! Navê min Dîlan e.
Navê te çi ye ?

Azad Rojbaş! Navê min Azad e.

2- Tu ji ku derê yî? Ez ji me.

Dîlan Tu ji ku derê yî?

Azad Ez ji Amedê me. Lê tu?

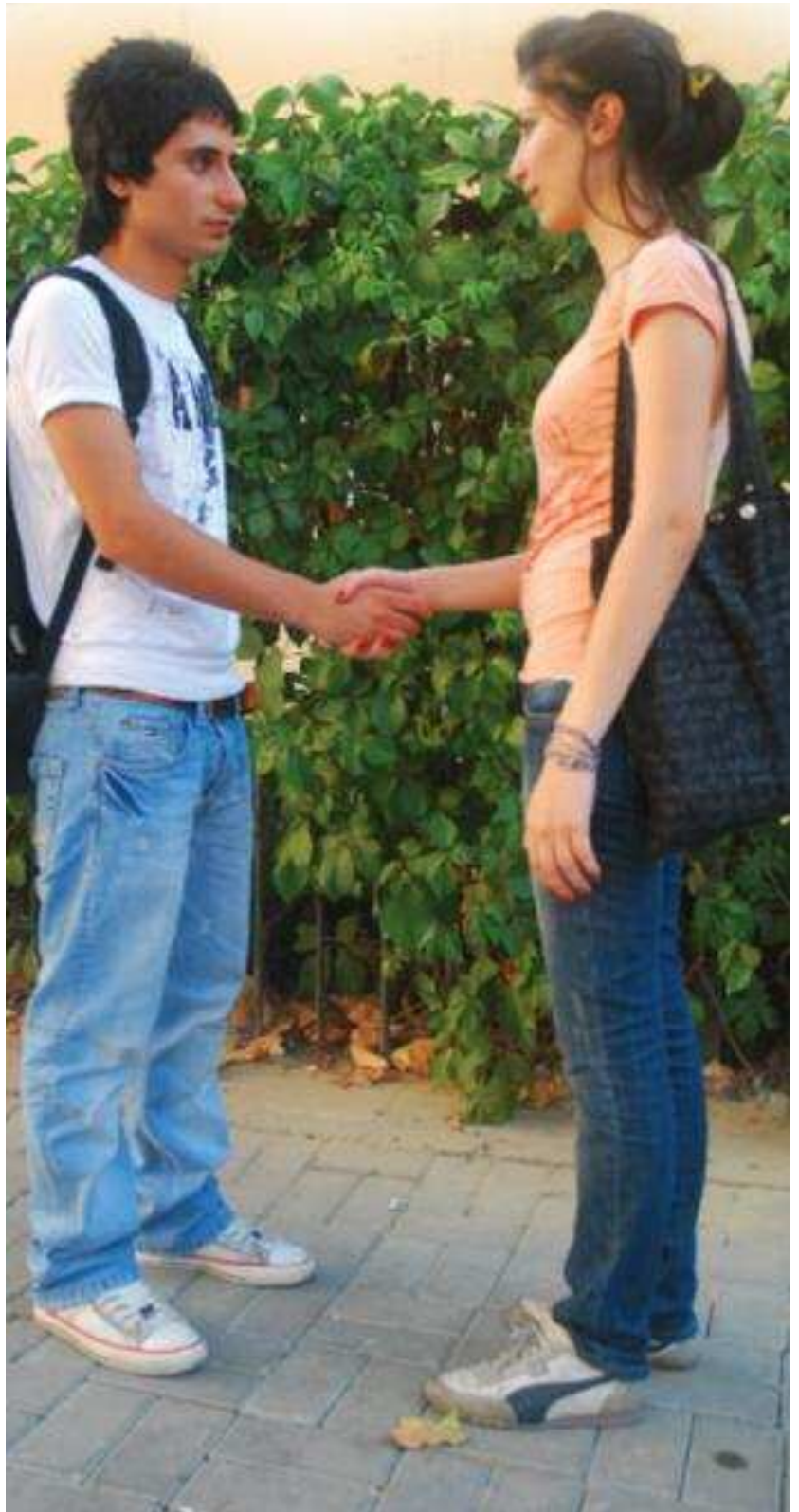
Dîlan Ez jî ji Wanê me.

3- Tu çawa yî? Ez baş im.

Diyar Rojbaş Azad tu çawa yî?

Azad Zor spas, ez baş im.
Lê tu?

Diyar Spas, ez jî baş im.

4- Cihên vala dagirin.

- Azad** Rojbaş Dîlan tu yî?
Dîlan Rojbaş Azad, baş im, tu çawa?
Azad Ez jî baş, zor spas. Ev hevala min e. wê Hêlîn e.
Dîlan Merheba Hêlîn, tu çawa yî?
Hêlîn Ez baş im, spas.
Dîlan Hêlîn tu ji derê yî?
Hêlîn Ez Mêrdînê me.
Dîlan Ez bi nasîna te kêfxweş bûm.
Hêlîn Ez jî.

5- Vê diyalogê bixwînin û bi hev re li ser bixebitin.

- Azad** Rojbaş! Navê min Azad e. Navê te çi ye?
Dîlan Rojbaş! Navê min Dîlan e.
Azad Tu ji ku derê yî Dîlan?
Dîlan Ez ji Wanê me. Lê tu?
Azad Ez jî ji Agiriyê me.
Dîlan Ez bi nasîna te kêfxweş bûm.
Azad Ez jî.

6- Valahiyan li jêr dagirin.

- Azad** Rojbaş navê çi ye?
Hêlîn Rojbaş navê Hêlîn e. te çi ye?
Azad Navê min e.
Hêlîn Tu ji derê yî?
Azad Ez Amedê me. Lê tu?
Hêlîn ji Mêrdînê me.

7- Li gorî xwe valahiyên li jêr dagirin.

- Navê te çi ye?
 Navê min e/ye.
 Tu ji ku derê yî?
 Ez ji me.

8- Du heval bên bal hev cihên vala li gorî xwe dagirin.

- A** Rojbaş, navê min e/ye. Navê te çi ye?
B Rojbaş, navê mine/ye.
A Tu ji ku derê yî?
B Ez ji me. Lê tu?
A Ez ji me.
B Ez bi nasîna te kêfxweş bûm.
A Ez jî.

B- Rojbaş

Beyanîbaş!

Rojbaş!

Êvarbaş!

Şevbaş

C- Alfabe

Tîpên girdek

A B C Ç D E Ê F G H I Î J K L M N O P Q R S Ş T U Û V W X Y Z

Tîpên hûrdek

a b c ç d e ê f g h i î j k l m n o p q r s ş t u û v w x y z

Tîpên dengdar

b c ç d f g h j k l m n p q r s ş t v w x y z

Tîpên dengdêr

a e ê i î o u û

Pevdeng

xw

A a	agir, av, ax	N n	nan, hinar, ken
B b	bar, ber, aborî	O o	ol, por, to
C c	cîran, îcar, cil	P p	pel, ap, dapîr
Ç ç	çav, çar, çêr	R r	roj, tor, şêr
D d	dev, derî adar	S s	sêv, hesin, tas
E e	erd, zer, ewr	Ş ş	şeh, şimik, aş
Ê ê	êzing, êvar, kêr	T t	tav, tembûr, xet
F f	find, berf, heft	U u	utî, gul, du
G g	gore, gul, agir	Û û	ûr, şûr, tû
H h	herî, hest, guh	V v	vizik, av, çav
I i	incas, diran, bivir	W w	werdek, dew, kew
Î î	îsot, dîk, derî	X x	xelat, ax, xanî
J j	jîn, jûjî, roj	Y y	yek, keya, yar
K k	kevok, hêk, kum	Z z	zik, kezik, kezî
L l	lepike, lêv, pel	X W	xwarin, vexwarin, xwê

D- Nasîna kes û tiştan

1- Ev / ew kî ye?

Ev Azad e.

Ev Dîlan e.

Ew kî ye?

Ew Rojda ye.

2- Ev / ew çî ye?

Ev kompîtur e.

Ew kursî ye.

Ev → (nêzîk)

Ew → (dûr)

Ev kursî ye.

Ev mase ye.

Ew kursî ye.

Ew mase ye.

3- Navên van tiştan li bin wan binivîsin.

lênûsk	kursî	jêbir	nexşe	kaxiz	qelemtraş	pênûsdank	kilspî
pênûs	dep	çente	rastkêş	demjimêr	ferheng	pirtûk	

1).....

2).....

3).....

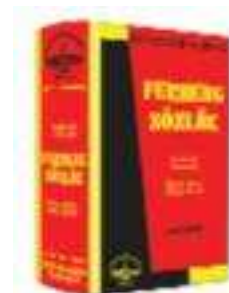
4).....

5).....

6).....

7).....

8).....

9).....

10).....

11).....

12).....

13).....

14).....

4- Ew Azad e?

Ew Azad e?

Erê, ew Azad e.

Ew Bermal e?

Na, ew ne Bermal e. Ew Dîlan e

Navê te Azad e?

Erê, navê min Azad e.

Navê te Lezgîn e?

Na, navê min ne Lezgîn e. Navê min Ferzende ye.

E- Rêziman

Cînavk

1- Cînavkên kesane yê xwerû

Ez
Tu
Ew
Em
Hûn
Ew

2- Qertafên kesane

-im/me
-î/yî
-e/ye
-in/ne
-in/ne
-in/ne

Mînak

Ez	têr	im.
Tu		î.
Ew		e.
Em		in.
Hûn		in.
Ew		in.

Ez	birçî	me.
Tu		yî.
Ew		ye.
Em		ne.
Hûn		ne.
Ew		ne.

Ez Berdan **im**.
Ez Gulê **me**.
Tu Zozan **î**.
Tu Zînê **yî**.
Ew xwendekar **e**.
Ew mamoste **ye**.
Em xwendekar **in**.
Em mamoste **ne**?
Hûn xwendekar **in**?
Hûn mamoste **ne**.
Ew xwendekar **in**.
Ew mamoste **ne**.

3- Cînavkên kesane yê tewandî

Min
Te
Wî (nêr)
wê(mê)
Me
We
Wan

Mînak

Bavê **min** mamoste ye.
Xalê **te** ajokar e.
Apê **wî** hunermend e.
Xalê **wê** ajokar e.
Karê **me** baş e.
Hevalên **we** parêzer in.
Ev xwîşka **wan** e.

4- Cînavkên şanîdanê yê xwerû

Ev (nêzîk)

Ev pê nûs e.
Ev pê nûs in.

Ew (dûr)

Ew rojname ye.
Ew rojname ne.

5- Cînavkên pirsiyarî yê xwerû

Kî

Ez **kî** me?
Tu **Zozan î**.
Tu **kî** yî?
Ez **Gulê** me.
Ew **kî** ye?
Ew **Zîlan** e.

Em **kî** ne?
Hûn **Azad û Dîlan** in.
Hûn **kî** ne?
Em **Bager û Zînê** ne.
Ew **kî** ne?
Ew **Bawer û Mem** in.

Tu **kî** yî? Ez Piling im.
Tu **kî** yî? Ez Hêja me
Ev **kî** ye? Ev Rênas e.
Ev **kî** ye? Ev Gulê ye.
Ev **kî** ye? Ev Qenco ye.

Çi

Ev **çi** ye?
Ev **lênûsk** e.
Ev **çi** ne?
Ev **jêbir** in.

Ew **çi** ye?
Ew **dep** e.
Ew **çi** ne?
Ew **çente** ne.

A - Xebata li ser peyvan

1- Li gorî wêneyan xaçpîrsê dagirin.

1- Li gorî wêneyan xaçpîrsê dagirin.

1- Ruler

2- Book

3- Clock

4- Book

5- Desk organizer

6- Calendar

7- Eraser

2- Nêçîra peyv û komepeyvan

1. ŞEVBAŞ
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.

A	Ş	E	V	B	A	Ş	T	Ş	D
P	I	R	T	Û	K	O	U	E	A
M	O	I	R	O	J	B	A	Ş	U
A	E	C	D	Ç	F	R	T	L	X
M	Û	D	A	M	A	S	E	Ê	Y
O	L	Ê	N	Û	S	K	K	T	J
S	X	W	E	N	D	E	K	A	R
T	R	A	Y	W	K	L	M	D	T
E	K	I	L	S	P	Î	K	L	D
B	I	X	J	Ê	B	I	R	T	E
A	O	E	S	P	A	S	S	I	P

B- Bikaranîna zimên

1- Cihên vala dagirin.

Perwîn Rojbaş!. min Perwîn Navê te ... ye?
Pêlîn Navê Pêlîn e!
Perwîn Pêlîn tu ji derê?
Pêlîn Ez Mêrdînê Lê tu?
Perwîn Ez Çewlikê
Pêlîn Ez nasîna te bûm.
Perwîn Ez

2- Cihên vala dagirin.

Pelşîn Êvarbaş!
Perwîn, Pelşîn!
Pelşîn Tu yî?
Perwîn baş Lê tu?
Pelşîn jî im .

3- Hevokên her du koman ên hev temam dîkin bigihînin hev.

1. Rojbaş!	a. Ez ji Rihayê me.
2. Navê te çi ye?	b. Ez jî.
3. Ez bi nasîna te kêfxweş bûm.	c. Ez baş im.
4. Tu çawa yî?	d. Rojbaş !
5. Tu ji ku derê yî?	e. Navê min Sernaz e.

1	2	3	4	5
d				

4- Cihên vala dagirin.

Dîlan Ev ye?	Dîlankî ye ?
Azad Ev Lezgîn	Azad Ew Bêrîvan
Pelda Tu yî ?	Evîn Ew Rizgar e?
Pelşîn Ez im.	Şervan Na, nee.
Dîlan Tu î ?	Dîlan kî ne ?
Azad Belê, ez Azad	Azad Ew û Şervan in

5- Cihên vala dagirin.

Dîlan Ev ye ?
Azad Ev mase ye.

Dîlan Ev ye ?
Azad Ev lènûsk

Evîn Ev çi?
Şervan pênûs in.

Dîlan Ew çi.....?
Azad pirtûk in.

Dîlan Ew çi ?
Azad pênûs e.

6- Pirsên bersivên li jêr binivîsin.

Pirs

Bersiv

- 1.....? Navê min Berzan e.
- 2.....? Ez Berdan im.
- 3.....? Ez ji Wanê me.
- 4.....? Lezgîn ji Amedê ye.
- 5.....? Ew mizgeft e.

- 6.....? Ev lènûsk e.
- 7.....? Em ji Mêrdînê ne.
- 8.....? Ew Lezgîn e.
- 9.....? Ev Gulbîn e.
- 10.....? Ew pirtûk in.

C- Hîndariyên rêzimanî

1- Cihên vala bi “ e” an jî “ye” dagirin.

Rojda Navê min Rojda

Cindî Navê min Cindî

Dilêr Navê min Dilêr

Berfîn Navê min Berfîn

Besna Navê min Besna

Delal Navê min Delal

2- Cihên vala dagirin.

1. Ez nexweş im
2. Tu nexweş
3. Ew nexweş
4. Em nexweş
5. Hûn nexweş
6. Ew nexweş

3- Cihên vala dagirin.

1. Ez gundî me
2. Tu gundî
3. Ew gundî
4. Em gundî
5. Hûn gundî
6. Ew gundî

unîte 2 MALBAT

▸ ferdên malbatê ▸ hejmar ▸ heye/hene ▸ xizm ▸ heval ▸ kar û pîşe ▸ rêziman

A- Danasîna ferdên malbatê

Malbata Dîlanê

Di mala me de heft kes hene. Diya min, bavê min, xwîşka min, birayê min, dapîr û bapîrê min û ez. Navê bavê min Rodî ye. Ew parêzer e. Navê diya min Dilşa ye. Ew bijîşk e. Navê birayê min Serhat e. Ew xwendekar e. Navê xwîşka min Pelîn e. Ew hîn piçûk e. Navê bapîrê min Qenco ye, navê dapîra min jî Xecê ye.

Pirsên jêrîn li gorî diyaloga jorîn bibersivînin.

- 1) Di mala Dîlanê de çend kes hene?
.....
- 2) Rodî kî ye?
.....
- 3) Navê diya Dîlanê çi ye?
.....
- 4) Çend xwîşk û birayên Dîlanê hene?
.....
- 5) Navê dapîra Dîlanê çi ye?
.....
- 6) Qenco kî ye?
.....

B- Hejmar

1- Tu çend salî yî?

2- Pirsên jêrîn li gorî diyaloga li rex bibersivînin.

- Hêlîn çend salî ye?
.....
- Dîlan çend salî ye?
.....

3- Du heval bên bal hev diyaloga li jêr li gorî xwe dagirin.

- A , tu çend salî yî?
- B Ez salî me. Lê tu?
- A Ez salî me.

C- Heye / Hene

1- Çend xwîşk û birayên te hene?

Diyar Çend xwîşkên te hene?

Azad Sê xwîşkên min hene.

Diyar Çend birayên te hene?

Azad Birayekî min heye.

Çend xwîşk û birayên te hene?

Diyar Xwîşkek û du birayên min hene.

Pirsên jêrîn li gorî diyaloga jorîn bibersivînin.

1. Çend xwîşkên Azad hene?

.....

2. Çend birayên Azad hene?

.....

3. Çend xwîşk û birayên Diyar hene?

.....

Pênûseke min heye.

Hespekî min heye.

Du zarokên wî hene.

Gelek pirtûkên min hene.

D- Danasîna xizman

1- Xizmên Dîlanê

Ev diya min e.
Navê wê Dilşa ye.

Ev bavê min e.
Navê wî Rodî ye.

Ev xwişkê min e.
Navê wê Pelîn e.

Ev birayê min e.
Navê wî Serhat e.

Ev xaltîka min e.
Navê wê Evîn e.

Ev bapîrê min e.
Navê wî Qenco ye.

Ev dapîra min e.
Navê wê Xecê ye.

Ev meta min e.
Navê wê Kewê ye.

Ev dotmama min e.
Navê wê Xunav e.

Ev apê min e. Navê
wî Ferzende ye.

Ev xalê min e.
Navê wî Sertac e.

2- Cihên vala li gorî agahiyên her du rûpelên pêşîn dagirin.

bûra	tî	hevjîn	bapîr	birazî		
bûk	nevî	xwarzî	xwîşk			

1) Qenco Dîlanê ye.

2) Serhat Ferzende ye.

3) Dilşa Xecê ye.

4) Sertac Rodî ye.

5) Pelîn Qenco ye.

6) Dîlan Sertac e.

7) Kewê Rodî ye.

8) Ferzende Dilşayê ye.

9) Xecê Qenco ye.

E- Danasîna heval û hogiran

1- Azad fêrgeh û hevalên xwe dide nasîn

Navê min Azad e. Ez hejdeh salî me. Niha ez xwendekarê dibistana amadehiyê me. Îsal ez di pola çaremîn de me. Di fêrgehê de em sih û pênc kes in. Hevdeh keç û hejdeh kur in. Ji bo her waneyê mamosteyek heye. Mamosteyê pola me Dildar e. Ew mamosteyê muzîkê ye. Ew pir jîr e. Di polê de hevala min a herî baş Dîlan e. Ew berpirsa fêrgeha me ye.

Pirsên jêrîn li gorî nivîsa jorîn bibersivînin.

1. Azad çend salî ye?
.....
2. Azad di pola çendemîn de ye?
.....
3. Di fêrgeha Azad de çend kes hene?
.....
4. Berpirsa fêrgehê kî ye?
.....

F- Kar û pîşe

Ez mamoste me.

Ez endazyar im.

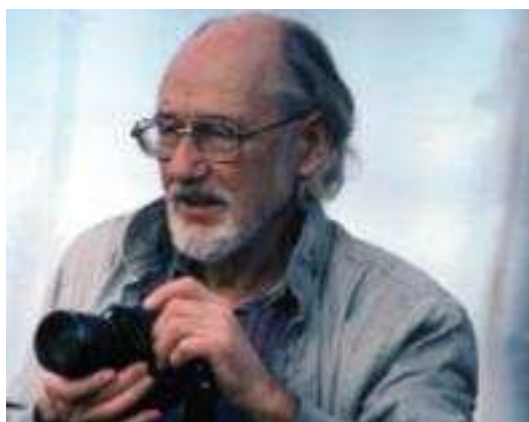
Ez karker im.

Ez bijîşk im.

Ew avahîsaz e.

Ew wênekêş e.

1- Delal kar û pîşeyên xizmên xwe dide nasîn.

Navê min Delal e. Ez xwendekar im. Ez deh salî me. Diya min mamoste ye. Navê wê Sosin e. Ew çil û heşt salî ye. Bavê min bazirgan e. Navê wî Hogir e. Ew pêncî û pênc salî ye.

Du birayên min hene. Birayekî min bijîşk e. Navê wê Bahoz e. Ew bîst û heşt salî ye. Birayekî min jî rojnamevan e. Navê wî Aso ye. Ew bîst û şeş salî ye.

Apekî min heye, navê wî Sîdar e, ew ajokar e. Dotmameke min heye. Navê wê Şîlan e. Ew hunermend e. Du pismamên min hene. Pismamekî min karker e, navê wî Hozan e. Pismakekî min jî firoşkar e. Navê wî Menal e.

1- Pirsên jêrîn li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Sosin çi karî dike?

.....

2. Hogir çend salî ye?

.....

3. Çend birayên Delalê hene?

.....

4. Aso çi karî dike?

.....

5. Navê dotmama Delalê çi ye?

.....

6. Çend kurên Sîdar hene?

.....

2- Li gorî nivîsa jorîn cihên vala bi navên pîşeyan dagirin.

1- Sosin ye.

2- Hogir e.

3- Bahoz e.

4- Aso e.

5- Sîdar e.

6- Şîlan e.

7- Hozan e.

8- Menal e.

2-Tu çî karî dikî?

Tu çî karî dikî?

Ez şêwirmend im. Lê tu?

Ez jî nivîskar im.

Baş e.

Ew mamoste ye?

Na, ew ne mamoste ye.

Ew çî karî dîke?

Ew xwendekar e?

G- Rêziman

1- Qertafên nebinavkirinê

-ek (yekjimar) zarokek
-in (pirjimar) zarokin

Valahiyên li jêr dagirin.

Mînak Li ber mala me darek heye. / Li ber mala me darin hene.

- 1- Li ser maseyê pirtûk... heye.
- 2- Di çente de lînûs... hene.
- 3- Di destê min de sêv... heye.
- 4- Di berîka min de gûz... hene.

2- Veqetandekên binavkirî

-a (yekjimar/mê) Meta min
-ê (yekjimar/ nêr) Bavê min
-ên (pirjimar) Xwîşkên min

Valahiyên li jêr dagirin.

Mînak Ew mamosteyê me ye. / Ev xwendekara min e.

- 1- Ev xwîşk... min e.
- 2- Ew ap... min e.
- 3- Ew heval... min in.
- 4- Ev xaltîk... min e.
- 5- Ev heval... min e.
- 6- Ew mamostey... me ye.

3- Veqetandekên nebinavkirî

/ -eke / (mê û yekjimar) Xwîškeke min heye.
- ekî / (nêr û yekjimar) Birayekî min heye.
/ - ine / (pirjimar) Hevaline me hene.

Valahiyên li jêr dagirin.

- 1- Xaniy... cîranê me heye.
- 2- Pisîk... wan hene.
- 3- Qenco mirov... hêja ye.
- 4- Sosin dayîk... dilovan e.
- 5- Dîlan keçik... delal e.
- 6- Pirtûk... me hene.

4- Valahiyên li jêr bi qertafan dagirin.

-ek, -in, -a, -ê, -ên, -eke, -ekî, -ine

- 1- Ev dayik.... min e.
- 2- Ew xal..... min e.
- 3- Du xaniy..... cîranê me hene.
- 4- Mirîşk..... wan hene.
- 5- Delal jin..... çeleng e.
- 6- Ew heval..... jêhatî ye.
- 7- Li ser maseyê pêûs..... heye.
- 8- Di çente de jêbir..... hene.

A- Xebata li ser peyvan

1- Nêçîra peyvan

1. *DAPÎR*.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....
- 11.....
- 12.....
- 13.....

D	R	B	Z	S	T	A	B	Q	X
A	X	A	L	W	Q	P	I	L	B
P	W	V	A	R	M	R	R	Y	E
Î	Î	S	D	D	E	K	A	G	X
R	Ş	M	O	S	T	E	Q	W	D
W	K	E	T	R	T	Ç	T	Y	Ê
Z	K	X	M	C	B	A	P	Î	R
X	R	L	A	W	C	V	B	N	A
Q	W	E	M	R	T	Y	U	P	R
P	I	S	M	A	M	D	F	G	H
W	X	A	L	T	Î	O	Ş	N	M

2- Hevokên her du koman yên hev û du temam dikin bigihînin hev.

1. Xwîşka bavê mirov	a. xalê mirov e.
2. Keça apê mirov	b. meta mirov e.
3. Xwîşka diya mirov	c. xaltîka mirov e.
4. Birayê dayika mirov	d. dotmama mirov e.
5. Pismamê mirov	e. lawê apê mirov e.

1	2	3	4	5
b				

B- Hejmar

1- Hejmarên li jêr bi nivîskî binivîsin.

1	2	3	4	5.....	
6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15.....	
16	17	18	19	20	21

C- Bikaranîna zimên

1- Cihên vala dagirin.

- 1 **Dilan** Ev kî ye?
Gulîzer Ev diya e.
Dilan wê çi ye ?
Gulîzer Navê Dilşa ye.
- 2 **Dilba** Ew kî ye ?
Gulbîn Ew kekê min
Dilba wî ?
Gulbîn Navê Serdar
Dilba Serdar salî ?
Gulbîn pazdeh
- 3 **Bahoz** Rojbaş, te çi ye?
Besna, navê min ye. Navê te çi?
Bahoz Navê Bahoz
Besna Tu çend yî ?
Bahoz yazdeh me. Lê tu?
Besna jî sêzdeh

1- Hevokên her du koman ên hev temam dîkin bigihînin hev.

1. Ev kî ye?	a. Ez şazdeh salî me.
2. Ew çend salî ye?	b. Navê kekê min Berdan e.
3. Tu çend salî yî?	c. Ev Bahoz e.
4. Navê kekê te çi ye?	d. Navê eta min Dilşa ye.
5. Navê eta te çi ye?	e. Ew bîst salî ye.

1	2	3	4	5
c				

3- Cihên vala dagirin.

- 1 **Dilba** Çend xwîşkên hene?
Gulbîn Du xwîşkên min
Dilba xwîşkên te çi ne?
Gulbîn Navê yekê Bihar, ya din jî Berfîn e.
- 2 **Dilba** Çend birayên te ?
Gulbîn Birayekî heye.
Dilba birayê te çi ye ?
Gulbîn Navê min Hogir e.
- 3 **Rojda** Çend xwîşk û birayên te?
Zînê Du xwîşkên hene, lê birayên min tune ne.
Rojda Navên wan çi?
Zînê Navên wan Mem û Zîn

Danasîna Jiyan

Navê min Jiyan e. Ez pazdeh salî me. Ez xwendekarê lîseyê me. Ez di pola yekemîn de me. Em di fêrgehê de bîst û pênc kes in. Pazdeh keç û deh kur in. Ji bo her waneyekê mamosteyeke me heye. Ez di waneyên îngilîzî û matematîkê de zîrek im.

4- Hevokên her du koman li gorî nivîsara jorîn bigihînin hev

1. Navê wî	a. Jiyan e.
2. Jiyan	b. bîst û pênc xwendekar hene.
3. Ew di waneyên	c. îngilîzî û matematîkê de zîrek e.
4. Di fêrgehê de	d. xwendekar e.

1	2	3	4
a			

5- Valahiyên nivîsara li jêr tamam bikin û bixwînin.

Navê min Zozan Ez rojnamevan Diya min bijîşk e. Bavê ... dîrokzan Du xwîşkên min Xwîşka a mezin endazyar e. Xwîşka min a biçûk jî xwendekar Apê wêjevan e. Meta min mamoste Dotmama wênesaz e. Pismamekî min, ew jî nivîskar e.

6- Ji hevokên li jêr ji bo yên rast stûna (r) ji bo yên çewt stûna (ç) xêz bikin.

	Hevok	r	ç
1	Zozan xwendekar e.		✓
2	Diya Zozanê endazyar e.		
3	Bavê Zozanê dîrokzan e.		
4	Xwîşka Zozanê bijîşk e.		
5	Apê Zozanê wêjevan e.		
6	Dotmama Zozanê hunermend e.		
7	Pismamê Zozanê nivîskar e.		

D- Hîndariyên rêzimanî

1- Cihên vala dagirin.

1-Navê te çi ye?
Navê Gulbîn e.	4- Navê diya te çi ye?
Navê Xezal e.
2- Navê çi ye?
Navê min Ronahî ye.	5- Navê gundê we çi ye?
Navê gundê Hûrîg e.
3- Navê bavê te çi ye?
Navê Qenco ye.	6- Navê hevalên te çi ne?
Navê Zozan û Berfîn in.

2- Cihên vala bi veqetandekên binavkirî dagirin.

- 1- Xwîşk.... min biçûk e.
- 2- Bira.... min mezin e.
- 3- Rostem.... Zal pehlewana e.
- 4- Kawa..... Hesinker serhildêr e.
- 5- Heval..... min zîrek in.
- 6- Sê bira..... min hene.
- 7- Ap.... min ajokar e.
- 8- Met..... wê perestar e.
- 9- Xal.... min karsaz in.
- 10- Bira..... min xwandekar in.
- 11- Pismam..... min karker in.
- 12- Bav... wî endazyar e.
- 13- Bira... min bijîşk e.
- 14- Dotmam.... min hunermend e.

3- Cihên vala bi veqetandekên nebinavkirî dagirin.

- 1- Xwîşk.... min heye.
- 2- Bira..... te heye.
- 3- Delal keç.... çardehsalî ye.
- 4- Malbata Delalê di xani..... biçûk de rûdinê.
- 5- Xal..... Delalê heye.
- 6- Met..... Delalê heye.
- 7- Heval..... Delalê pir baş in.
- 8- Xwîşk..... Zînê heye.
- 9- Bira..... Tacdîn heye.
- 10- Beko fesad..... pir xirab e.
- 11- Tacdîn heval..... fedakar e.

unîte 3 DEM Û SAL

▸ dem ▸ roj, cîhan û hîv ▸ rojeke Dîlanê ▸ bernameya Dîlanê ▸ rêziman

A- Dem

1- demsal

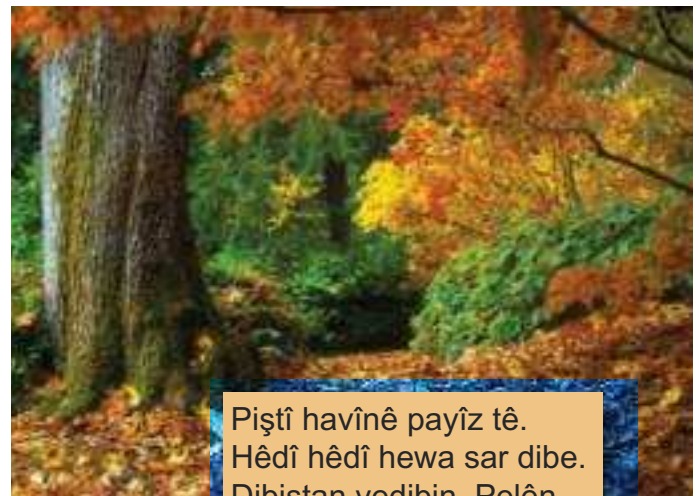
Di demsala biharê de hewa hêdî hêdî germ dibe. Baran dibare û kulîlk vedibin. Jiyana biharê xweş e.

Zivistan sar e. Berf dibare. Av diqerise. Di zivistanê de jiyana zehmet e.

Havîn germ e. Li gundan dema paletiyê ye. Havînê fêkî digihêjin. Havîn dema betlaneyê ye.

Piştî havînê payîz tê. Hêdî hêdî hewa sar dibe. Dibistan vedibin. Pelên daran diweşin.

2- navên mehan

BIHAR	Adar	Avrêl	Gulan
HAVÎN	Pûşper	Tîrmeh	Gelawêj
PAYÎZ	Rezber	Kewçêr	Sermawez
ZIVISTAN	Berfanbar	Rêbendan	Reşemî

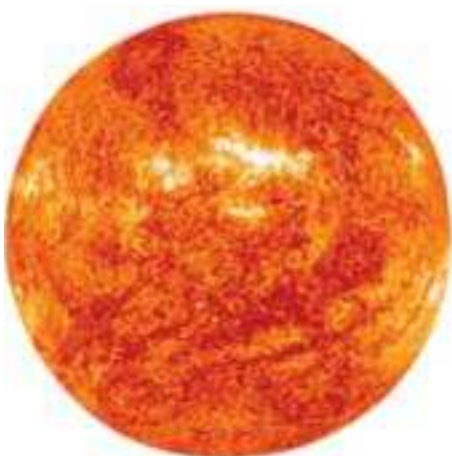
3- navên rojan

4- danên rojê

B- Roj, cîhan û hîv

Roj cîhanê germ dike.
Roj stêrkek e.

Cîhan li dora rojê dizivire.
Cîhan gerestêrkek e.

Hîv li dora Cîhanê dizivire.
Hîv peyka Cîhanê ye.

C- Rojêke Dîlanê

Dîlan her roj serê sibê zû radibe.
Serçavên xwe dişo.
Taştêya xwe dixwe.
Piştî, ew bi serwîsê diçe dibistanê.
Waneyên wê nîvro diqedin.
Dîlan ji dibistanê derdikeve, tê malê.
Ew firavîna xwe li malê dixwe.
Heta berêvarê dema xwe bi çalakîyên
cîhêreng derbas dike.
Paşê vedigere malê.
Tevî malbata xwe şîvê dixwe.
Spartekên xwe çêdike, hinekî li
televîzyonê temaşe dike û radikeve.

Pirsên jêrîn li gorî nivîsa jorîn bibersivînin.

1. Dîlan kengî radibe?
.....
2. Dîlan piştî ku serçavên xwe
dişo, çi dike?
.....
3. Waneyên Dîlanê kengî
diqedin?
.....
4. Dîlan firavîne li ku dixwe?
.....
5. Dîlan tevî kê şîvê dixwe?
.....
6. Dîlan kengî spartekên xwe
çêdike?
.....
7. Piştî spartekan ew çi dike?
.....

D- Bernameya Dîlanê ya heftane

Dîlan ji çalakiyên hunerî û werzîşî pir hez dike. Lewma jî ew di nava hefteyê de beşdarî gelek çalakiyan dibe. Ew roja duşemê diçe avjeniyê. Dîlan di avjeniyê de gelek jêhatî ye. Roja sêşemê ew beşdarî xebatên şanoyê dibe. Kêfa wê gelekî ji şanoyê re tê. Dîlan roja çarşemê li malê dimîne. Roja pêncşemê dema xwe bi hevalên xwe re derbas dike. Roja îne diçe kursa gîtarê. Dawiya hefteyê jî li dersên xwe dixebite.

Pirsên jêrîn li gorî nivîsa jorîn bibersivînin.

1. Dîlan roja duşemê çi dike?
.....
2. Dîlan kîjan rojê beşdarî xebatên şanoyê dibe?
.....
3. Roja çarşemê Dîlan çi dike?
.....
4. Ew kîjan rojê dema xwe bi hevalên xwe re derbas dike?
.....
5. Dîlan roja îne diçe kursa çi?
.....

Dîlan wênayan xêz dike.

Dîlan tenîsê dilîze.

Dîlan li gîtarê dide.

Dîlan basketbolê dilîze.

Dîlan bi hevalên xwe re dixîve.

Dîlan pirtûkê dixwîne.

E- Rêziman

1- Dema Niha

Forma erênî ya dema niha

cînavk	qertafa dema niha	rayek	qertafa kesane	hevok
Ez			im	Ez diçim
Tu			î	Tu diçî.
Ew	di	ç	e	Ew diçe.
Em			in	Em diçin.
Hûn			in	Hûn diçin.
Ew			in	Ew diçin.

Forma neyînî ya dema niha

lêker	qertafa dema niha	rayek	qertafa kesê/a yekemîn	forma dema niha	neyîniya dema niha
bûn		b		dibim	nabim
kirin		k		dikim	nakim
xwarin		xw		dixwim	naxwim
çûn		ç		diçim	naçim
hatin		hê		têm	nayêm
xwendin	di	xwîn	im	dixwînim	naxwînim
lîstin		lîz		dilîzim	nalîzim
şûştin		şo		dişom	naşom
vebûn		ve-b		vedibim	venabim
rabûn		ra- b		radibim	ranabim
vekirin		ve-k		vedikim	venakim
raketin		ra- kev		radikevim	ranakevim
çêkirin		çê- k		çêdikim	çênakim

Lekerên di nava kevanekê de li gorî dema niha bikişînin.

1. Ez niha rojnameyê (xwendin)
2. Rojîn savarê (na/ xwarin)
3. Tu çayê ? (vexwarin)
4. Em beyanî zû (rabûn)
5. Azad carinan şanoyê. (çûn)
6. Hûn li televizyonê? (temaşê kirin)
7. Ez dereng (na/raketin)
8. Tu nameyê(nivîsîn)

2- Tewang

Qertafên tewangê (ên binavkirî)	Mînak:
/-ê (mê)	Ez bêrîvanê dibînim.
/-î (nêr)	Ew nanî dixwe.
/-an (pirjimar)	Em hevalan dibînin.

Ew mihê didoşe.

Ew çêlekê girêdide.

Ew darê av dide!

Ez avê naxwazim.

Ez hevalî nas dikim.

Tu nanî dixwî.

Ez mêvanan dibim malê.

Ez alîkariya karkeran dikim.

1- Valahiyên li jêr bi qertafên tewangê yên binavkirî dagirin.

1. Ez niha rojname..... dixwînim.

2. Zîlan mast..... naxwe.

3. Em bi otobûs..... diçin dibistanê.

4. Ez her roj du sêv..... dixwim.

Qertafên tewangê (ên nebinavkirî)	Mînak:
/-ekê (mê)	Ez darekê diçînim.
/-ekî (nêr)	Zelal kevirekî diavêje.
/-inan (pirjimar)	Em hevalinan dibînin.

Barekî giran dikeve ser milê wî.

Ez ê xaniyekî ava bikim.

Gulekê bide destan.

Sêvekê bide min.

Ez carinan diçim sînemayê.

Hevalinan ew anîne malê.

2- Valahiyên li jêr bi qertafên tewangê yên nebinavkirî dagirin.

1. Zarok li kûçik..... didin.

2. Hûn nan..... dikirin.

3. Ew sêv..... dixwin.

4. Tu name..... dinivîsî.

A - Xebata li ser peyvan

1- Cihên vala bi van peyvan dagirin.

payîz peyk sar berf fêkî kulîlk gerestêrk havîn

- 1- Demsalaê germ e.
- 2- Diê de pelên daran diweşin.
- 3- Di biharê de vedibin.
- 4- Di zivistanê de û baran dibarin.
- 5- Hîva cîhanê ye.
- 6- stêreke vemirî ye.
- 7- Sêv ye.
- 8- Di zivistanê de hewa e.

2- Navên mehan li gorî demsalan binivîsin

Bihar :
 Havîn :
 Payîz :
 Zivistan :

3- Nêçîra peyv û komepeyvan

1. **PAYÎZ**
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

P	A	Y	Î	Z	W	Q	R	S	G
R	G	R	B	I	H	A	R	E	E
E	U	E	A	V	R	Ê	L	R	L
Ş	L	Ş	A	I	S	D	F	M	A
E	A	E	A	S	S	D	F	A	W
M	N	M	S	T	D	F	G	W	Ê
Î	S	Î	D	A	D	A	R	E	J
H	A	V	Î	N	A	S	D	Z	D

4- Cihên vala bi peyvên di nava qadê de dagirin.

dibistan	havîn	payîz	biharê	kulîlk	baran	germ	sar
berf	demsal	fêkî	pel				

Di salekê de çar hene. Sala kurdî 21'ê adarê bi demsala dest pê dike. Di biharê de vedibin, dinya geş û xweş dibe. Piştî biharê tê. Di havînê de dinya dibe. Havînê digihêjin. Li pey havînê..... tê. Di payîzê de diweşin. dibare, vedibin. Zivistan e. dibare.

5. Hevokên her du koman ên ku hev temam dikan bigihînin hev.

1. Cîhan li dor	a. demsal e.
2. Adar	b. peyka cîhanê ye.
3. Bihar	c. roja dawîya hefteyê ye.
4. Hîv	d. rojê dizivire.
5. Yekşem	e. meheke biharê ye.
6. Cîhan	f. stêrkek e.
7. Roj	g. gerestêrkek e.

1	2	3	4	5	6	7
d						

B - Bikaranîna zimên

1-Lêkerên li jêr li gor dema niha bikişînin.

- 1- Ez dibistanê (çûn).
- 2- Em ji malê (hatin).
- 3- Dîlan ji mast hez (na/kirin)
- 4- Sosin derî (vekirin)
- 5- Hogir her êvarê zû (raketin)
- 6- Zozan û Berfîn îro dibistanê (na/çûn)
- 7- Hûn li malê taştê (na/xwarin)
- 8- Zozan destên xwe (şûştin)
- 9- Tu tiştêkî (na /xwestin)
- 10- Gulşîn şîr (vexwarin/na)

2- Bi bêjeyên li jêr hevokan çêkin.

- 1- tu car/ taştê/ ez/ naxwim _____
- 2- dijî/ Hêlîn/ Kerboranê/ li _____
- 3- dixwazin/em/azadiyê/ _____
- 4- li/ televîzyonê/tu/ temaşe dikî/? _____
- 5- ji/ avjeniyê/ ew/ hez dike _____
- 6- carinan/ em/ geştê/ diçin _____
- 7- bi şev /Jiyan/ dereng/ radikeve _____

3- Lêkerên di nava kevanekê de li gorî dema niha bikişînin.

- Mînak: Jêhat diçe dibistanê. (çûn)
- Gulan her roj sibê zû ji xewê (hişyarbûn)
- Serçavên xwe (şûştin)
- Taştêya xwe (xwarin)
- Piştî, ew bi serwîsê dibistanê (çûn)
- Waneyên wê saet di duyan de (qedîn)
- Gulan ji dibistanê derdikeve, malê. (hatin)
- Heta berêvarê ew bi hevalên xwe re (lîstin)
- Piştî şîvê spartekên xwe (çêkirin)
- Paşê jî (raketin)

4- Ji hevokên jêrîn ji bo yên rast stûna (r) ji bo yên çewt stûna (ç) xêz bikin.

	Hevok	r	ç
1	Gulan serê sibê zû radibe	✓	
2	Gulan serê sibê serçavên xwe naşo.		
3	Gulan li malê taştê dixwe.		
4	Gulan bi peyatî diçe dibistanê.		
5	Gulan ber bi êvarê vedigere malê		
6	Gulan berî şîvê spartekên xwe çêdike.		

5-Van pirsan li gorî xwe bibersivînin.

Mînak:

Tu li Mêrdînê dijî?

Erê, ez li Mêrdînê dijîm.

Na, ez li Mêrdînê najîm.

1- Tu ji şanoyê hez dikî?

.....

2- Bavê te mamostetiyê dike?

.....

3- Tu li televîzyonê temaşe dikî?

.....

4- Bavê te her roj taştê dixwe?

.....

5- Dê û bavê te li Stenbolê dimînin?

.....

6- Tu û hevalên xwe, (hûn) diçin sînemayê?

.....

6- Cihên vala bi qertafên tewangê dagirin.

1- Ên binavkirî

/-ê/, /-î/, /-an/

1- Deriyê mal..... veke.

2- Dar..... av bide. (pirjimar)

3- Ez ê gul..... bêhn bikim. (yekjimar)

4- Ew dixwaze heval..... bibîne. (pirjimar)

5- Ez ê biçim aş..... (yekjimar)

6- Zozan Rojan..... dibîne.

7- Rojan Zozan..... dibîne.

8- Tu çay..... vedixwî. (yekjimar)

2- Ên nebinavkirî

/-ekê/, /-ekî/, /-inan/

1- Ew ê li vir bajar..... ava bikin.

2- Keç..... ev pirtûk da min.

3- Xort..... destmala min revand.

4- Ez ê ji we re pirtûk... bişînim. (pirjimar)

5- Ji me re sêv..... bîne. (pirjimar)

6- Ez her roj xox..... dixwim.

7- Bavê Delalê erebe.... dikire.

8- Dîlan li stran... guhdarî dike.

unîte 4 PÊDIVÎ

▸ li malê ▸ rêziman ▸ li sûkê ▸ cil û berg ▸ rêziman

A- Li malê

1- danên xwarinê

Xurînî: Danê xwarinê yê yekemîn e.

Şîv: Xwarina êvarê ye.

Taşî: Xwarina serê sibehê ye.

Firavîn: Xwarina nîvro ye.

Paşîv: Xwarina nîvê şevê ye.

Dîlan Ez dixwazim hêkekê bixwim.

Pelîn Ez şîr venaxim. Ez dixwazim îskanek çay vexwim.

Dilşa Şîr vexwe, zû mezin bibe.

Serhat Ez ji mêst hez dikim. Dayê mast tune ye?

Dilşa Heye kurê min.

Serhat Nanê qelandî bi mast re pir xweş e.

Dîlan Bi dimsê jî xweş e. Ez jê pir hez dikim.

Serhat Lê hingiv? Ew wekî derman e.

Dîlan To jî pir xweş e.

Serhat Hêkerûn û qelî jî pir xweş in.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Dîlan çi dixwaze ?

.....

2. Kî şîr venaxwe ?

.....

3. Kî ji mast hez dike ?

.....

4. Dîlan ji çi pir hez dike ?

.....

5. Li gorî kê hêkerûn û qelî pir xweş in?

.....

2- Daxwazên Dilşayê ji Dîlanê

Keça min. Ez niha diçim kar.
Tu jî nivînên xwe berhev bike.
Malê hinekî bide hev.
Hinek firaqên qirêjî hene, wan bişo.
Kincên şûştî ji cilşoyê derxe û raxe.
Odeya Serhat zêde belawela ye, destên xwe mede wir, bila ew bi xwe bide hev.

3- Biçe dikanê

- Dilşa** Kurê min ka were vir!
Serhat Kerem bike dayê.
Dilşa Mêvan tên, biçe dikanê û hinek tiştan bîne.
Serhat Bibêje dayê, ez çî bînim?
Dilşa Sê nan, du kîlo birinc, kîloyek goştê kutandî û kasikek mast bikire.
Serhat Belê dayê, tişteki din heye?
Dilşa Na, tu van ji bîr meke bes e.
Serhat Baş e.
Dilşa Here û zû were.

B- Rêziman

1- Raweya Fermanî

lêker forma raderî	qertafa fermanê	rayeka dema niha	qertafa kesane	forma fermanî	forma neyînî
Çûn	bi	ç	-e (yekjimar)	biçe/biçin	meçe/meçin
Xwestin		xwaz		bixwaze/bixwazin	mexwaze/mexwazin
Girtin		gir		bigire/bigirin	megire/megirin
Birin		b		bibe/bibin	mebe/mebin
Kirîn		kir		bikire/bikirin	mekire/mekirin
Vekirin	-	vek	-in (pirjimar)	veke/vekin	Vemeke/vemekin
Ragirtin		ragir		ragire/ragirin	Ramegire/ramegirin
Vebûn		veb		vebe/vebin	vemebe/vemebin

Hinek lêkerên awarte

lêker	qertafa fermanê	rayek	qertafên kesane	forma fermanî
hatin	-	wer	e/in	were/werin
çûn		her		here/herin
anîn		în		bîne/bînin
gotin	bi	bêj		bibêje/bibêjin
pehtin		pêj		bipêje/bipêjin
dîtin		bîn		bibîne/bibînin

Karê xwe yê rojane bike!

Îskanek av bîne!

Kîloyek şeker bikire!

Karên xerab meke!

Li mêvanan derî veke!

Serma ye, paceyê bigire!!

Lêkerên li jêr ji forma raweya fermanî bikin forma raderî.

Mînak

melîzin	lîstin		
1- bike	5- veke
2- bîne	6- bigire
3- bikire	7- bipêje
4- meke	8- bibirêje

2- Raweya Xwestekî

cînavkên kesane	lêkera alîkar	lêkera bingehîn
Ez	dixwazim/naxwazim	biçim.
Tu	dixwazî/naxwazî	biçî.
Ew	dixwaze/naxwaze	biçe.
Em	dixwazin/naxwazin	biçin.
Hûn	dixwazin/naxwazin	biçin.
Ew	dixwazin/naxwazin	biçin.

lêker (rader)	cînavkên kesane	lêkera alîkar (xwestin)	lêkerên bingehîn
kirin	Ez	dixwazim/naxwazim	bikim.
dan	Tu	dixwazî/naxwazî	bidî.
xwarin	Ew	dixwaze/naxwaze	bixwe.
standin	Em	dixwazin/naxwazin	bistînin.
firotin	Hûn	dixwazin/naxwazin	bifiroşin.
gerîn	Ew	dixwazin/naxwazin	bigerin.

Di hevokên jêrîn de valahiyan dagirin.

Mînak: Ez dixwazim bilîzim.

1. Ez dixwazim sêvan (xwarin)
2. Şîlan dixwaze kirasekî (kirîn)
3. Tu(xwestin) çi bikî?
4. Em dixwazin kurdî (hînbûn)

3 - Hejmar

(20-1000)

21 bîst û yek	10 deh	121 sed û bîst û yek
22 bîst û du	20 bîst	200 du sed
23 bîst û sê	30 sî	300 sê sed
24 bîst û çar	40 çil	400 çar sed
25 bîst û pênc	50 pêncî	500 pênc sed
26 bîst û şeş	60 şeş	600 şeş sed
27 bîst heft	70 heftê	700 heft sed
28 bîst û heşt	80 heştê	800 heşt sed
29 bîst û neh	90 nod	900 neh sed
30 sî	100 sed	999 neh sed û nod û neh
31 sî û yek	101 sed û yek	1.000 hezar

C- Li sûkê

1- Navên sebze û fêkiyan binivîsin.

fêki alû tû xox tiriye zer vîşne hirmî şemamok hejîr tiriye reş mandalîna hinar porteçal sêv zebeş îsot
sebze tûzik bexdenûs kartol lîmon pîvaz mişmiş fasûlî firengî gilgil kelem gêzer balîcan sîr kundir xiyar

2- Rodî fêkiyan dikire

- Sertac** Sêv baş xuya dikin.
Rodî Ez dixwazim sê kîloyan bikirim.
Sertac Baş e, bistîne! Ez jî du kîloyan dikirim.
Rodî Tiriyê reş çawan e ?
Sertac Ew jî ne xirab e.
Rodî Ez du kîlo jî tiriyê reş dikirim.
Sertac Baş e, ez jî dixwazim kîloyek hinar bikirim.
Rodî Kîloyek firengî, baqek bexdanûs jî pêwîst in.
Sertac Pêwîstiya min bi baqek pîvazên ter heye.
Rodî Ez dixwazim çar heb xerpûşkan bikirim.
Sertac Wekî din pêwîstiya te bi çi heye?
Rodî Divê ez kartol, tivir, gizêr û sîrik jî bikirim.
Sertac Çima tu ev qas zêde sebze dikirî?
Rodî Mêvanên me hene.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Kî dixwaze sê kîlo sêv bikire ?
.....
2. Rodî çend kîlo tiriyê reş dikire?
.....
3. Kî kîloyek hinar dikire?
.....
4. Pêwîstiya Sertac bi çi heye ?
.....
5. Rodî ji bo çi ev qas zêde sebze û fêkiyan dikire?
.....

3- Kiriyaî

Rodî Kîloya qidaman bi çendan e?
Firoşkar Bi du panotan e.
Rodî Ka ji kerema xwe du kîloyan bide.
Firoşkar Tu tiştêkî din dixwazî?
Rodî Ez du kîlo jî dendikên gulan dixwazim.

Firoşkar Wekî din daxwazeke te heye?
Rodî Belê, lîtreyek jî ava fêkiyan. Hemû dike çiqas?
Firoşkar Bi tevahî dike 8 panot û nîv.
Rodî Kerem bike.
Firoşkar Keremdar be.

a. Beşên hevokan bigihînin hev û hevokan temam bikin.

1. Rodî ji firoşkar
2. Kîloya qidaman
3. Tiştên ku Rodî dikire
4. Rodî kîloyek
5. Rodî lîtreyek

- a. bi tevahî dike heşt panot û nîv.
- b. buhayê qidaman dipirse.
- c. ava fêkiyan dixwaze.
- d. bi du panotan e.
- e. dendikên gulan dikire.

1	2	3	4	5
b				

b- Têgeh û peyvên kiriyariyê

Pirs

Kîloya mûzan bi çi ye?
 Nîv kîlo bindeq çiqas digire?
 Ev bi çend panotan e ?
 Libek kelem bi çiqasî ye?
 250 gram kakilê gûzan çiqas digire ?

bersiv

Kîloya mûzan bi sê panot û nîvan e.
 Nîv kilo bindeq bi nehan panotan e.
 Ev bi pazdehan panotan e.
 Libek kelem bi çar panotan e.
 250 gram kakilê gûzan pênc panot digire.

D- Cil û berg

1- Navên cilan li bin wêneyan binivîsin.

fîstan	dêre	derpê	kurtek	şal	sol	şimik	
sako	palto	lepik	gore	binkiras			

1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

6).....

7).....

8).....

9).....

10).....

11).....

2- Li firosheha cil û bergan

Evîn Reyona cil û bergên jinan li qata çendan e?
Peywirdar Kerem bikin qata herî jor e.
Zozan Spas.
Evîn Ez dixwazim ji xwe re fîstaneke gulgulî bikirim. Tu çi dixwazî?
Zozan Ez jî dixwazim ji xwe re dêreyeke sor bikirim.
Evîn Ev dêre çawan e, gelo bi dilê te ye?
Zozan Erê, gelekî xweşik e. Ez li xwe bikim, ka li min dibe yan na?

Evîn Baş e, ez jî çavên xwe li fîstaneke gulgulî bigerînim.
Zozan Gelo ev çawa ye, li min tê?
Evîn Erê, pir baş li te tê.
Zozan Baş e, ez vê dêreyê dikirim. Tu çi dikî?
Evîn Ez jî vî fîstaneke diceribînim.
Zozan Baş e, ez li hêviya te me.
Evîn Ev piçekî fireh e, ez yekî biçûktir dixwazim.
Zozan Bîpirse ka yekî biçûktir heye.
Evîn Belê, ez bîpirsim bê ka yekî biçûktir nîn e.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Reyona cil û bergên jinan li qata çendan e?

2. Evîn fîstaneke çawa dixwaze?

3. Zozan dixwaze çi bikire?

4. Dêre li bejna Zozanê tê?

5. Evîn çima fîstaneke nakire?

3- Evîn li fîstaneke biçûktir digere.

- Evîn** Gelo fîstaneke biçûktir heye?
- Peywirdar** Na, mixabin fîstaneke biçûktirîn ew e.
- Evîn** Kêfa min gelekî ji vî fîstaneke re tê, lê hineke fireh e.
- Peywirdar** Em yekî tengtir ji te re bînin.
- Evîn** Kengê tê?
- Peywirdar** Herî zêde di nava sê rojan de em tînin.
- Evîn** Ji sê rojan zûtir nayê?
- Peywirdar** Herî kêma di nava du rojan de em dikarin bînin.
- Evîn** Baş e. Ez piştî du rojên din tîm.
- Peywirdar** Wekî din tu tu tiştî dixwazî?
- Evîn** Na, gelek spas. Bila dereng nemîne bes e.

E- Rêziman

1- Payeya rengdêran

a) hevrûkirina rengdêran

Rengdêr	Mînak	Hevrûkirin	Mînak
mezin	fîstanê mezin	mezintir	fîstanê mezintir
biçûk	dêreya biçûk	biçûktir	dêreya biçûktir
bilind	bejna bilind	bilintir	bejna bilintir
nizm	xaniyê nizm	nizmtir	xaniyê nizmtir
xweş	xwarina xweş	xweştir	xwarina xweştir
dilgeş	keça dilgeş	geştir	keça dilgeştir
xemgîn	kurê xemgîn	xemgîntir	kurê xemgîntir

b) Payeya berztirîn forma yekem

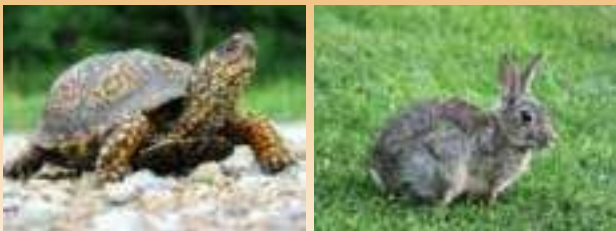
Rengdêr	Mînak	Payeya berztirîn	Mînak
mezin	fîstanê mezin	mezintirîn	fîstanê mezintirîn
biçûk	dêreya biçûk	biçûktirîn	dêreya biçûktirîn
bilind	bejna bilind	bilintirîn	bejna bilintirîn
nizm	xaniyê nizm	nizmtirîn	xaniyê nizmtirîn
xweş	xwarina xweş	xweştirîn	xwarina xweştirîn
dilgeş	keça dilgeş	dilgeştirîn	keça dilgeştirîn
xemgîn	kurê xemgîn	xemgîntirîn	kurê xemgîntirîn

c- Payeya berztirîn forma duyem

Rengdêr	Mînak	Payeya berztirîn	Mînak
mein	fîstanê mezin	herî mezin	fîstanê herî mezin
biçûk	dêreya biçûk	herî biçûk	dêreya herî biçûk
bilind	bejna bilind	herî bilind	bejna herî bilind
nizm	xaniyê nizm	herî nizm	xaniyê herî nizm
xweş	xwarina xweş	xweş	xwarina herî xweş
dilgeş	keça dilgeş	herî dilgeş	keça herî dilgeş
xemgîn	mirovê xemgîn	herî xemgîn	mirovê herî xemgîn

2- Cihên vala bi rengdêrên hevrûkirî dagirin.

biçûk	nerm	kurt	tirş	bilind		
dirêj	şîrîn	mezin	hişk	nizm		

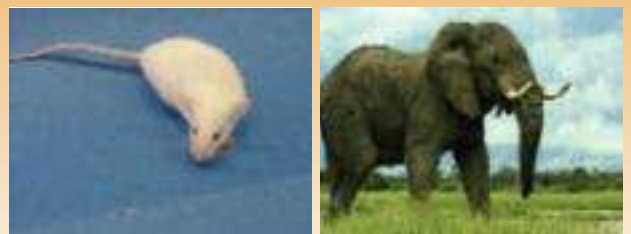
1) Kûsî ji kêrgoşkan **hêdîtir** in.
Kêrgoşk ji kûsiyan **lezgîntir** in.

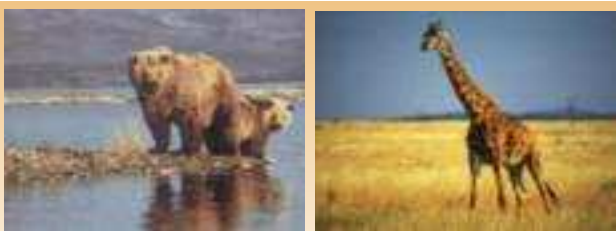
2) Çiyayê Agirî ji Çiyayê Gebarê e.
Çiyayê Gebarê ji Çiyayê Agirî e.

3) Pirteqal ji sêvan..... in.
Sêv ji pirteqalan in.

4) Mişk ji filan in.
Fîl ji mişkan in.

5) Zurafa ji hirçan in.
Hirç ji zurafayan in.

6) Berû ji gûzan in.
Gûz ji berûyan in.

unîte 4 Spartek

A - Xebata li ser peyvan

1- Navên tiştên di wêneyan de li bin wan binivîsin.

firengî tirî zebeş alû balîcan tivir vîşne kelem zerdelî gûz

1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

6).....

7).....

8).....

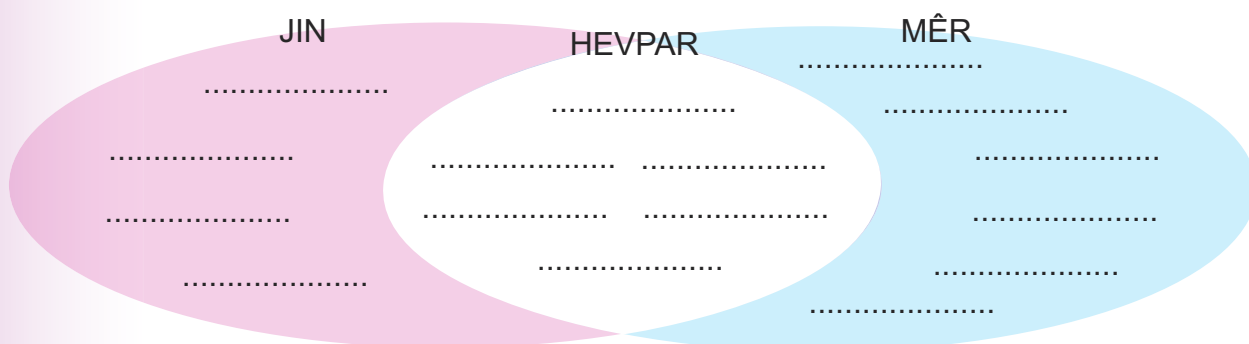
9).....

10).....

2- Van cil û bergan li gorî tabloya li jêr ji hev veqetînin.

fîstan	dêre	derpê	kurtek	şal	sol	şimik	kiras
binkiras	sako	palto	suxme	lepik	gore	deling	laçik

B- Bikaranîna zimên

1- Valahiyên diyaloga li jêr temam bikin û bixwînin.

zebeşekî	digire	kîlo	tirî	panot	çend
----------	--------	------	------	-------	------

- Rodî** Ji kerema xwe bide!
Fêkîfiroş Ev baş e ?
Rodî Belê, baş e.kîlo tê?
Fêkîfiroş Pênc ye. Tirî jî dagirim?
Rodî Belê, du kîlo jî bikişîne.
Fêkîfiroş Wekî din tiştêkî dixwazî?
Rodî Na, spas! Hemû li ser hev çiqasî?
Fêkîfiroş Hemû dîke 23 û 75 quriş.
Rodî Kerem bike.
Fêkîfiroş Keremdar be.

2- Li gorî diyaloga li jor beşên hevokan bigihînin hev û hevokan temam bikin.

1. Rodî ji dikandar	a. du kîlo tirî dadigire.
2. Fêkîfiroş	b. zebeşekî dixwaze.
3. Zebeşê ku Rodî dikire	d. 23 panot, 75 quriş dide dikandar.
5. Rodî	e. pênc kîlo ye.

1	2	3	4	5
b				

3- Hevokên li jêr sererast bikin.

- 1- bi / zebeşek / ye / çiqasî / ?

- 2- tiriyê / kîloya / reş/ çend / bi / e / panotan / ?

- 3- dendikên / nîv / gulan / digire / çiqas / kîlo / ?

- 4- çar / kelem / panotan / libek / bi / e / .

- 5- bexdenûs / bîst û pênc / baqek / e / qurişan / bi / .

- 6- îsotan / bi / kîloya / e/ çendan / ?

4- Cihên vala yên tabloya li jêr تمام bikin.

1	11 yazdeh	21	10 deh	121 Sed û bîst û yek
2 du	12	22 bîst û du	20	200
3	13 sêzdeh	23	30 sî	300 sê sed
4 çar	14	24 bîst û çar	40	400
5	15 pazdeh	25	50 pêncî	500 pênc sed
6 şeş	16	26 bîst û şeş	60	600
7	17 hevdeh	27	70	700 heft sed
8 heşt	18	28 bîst û heşt	80 heştê	800 heşt sed
9	19 nozdeh	29	90 nod	900
10 deh	20	30 sî	100	999 neh sed û nod neh
		31	101 sed û yek	1000 hezar
			102	

C - Hîndariyên rêzimanî

1- Lêkerên li jêr bikin raweya fermanî.

Lêker	Raweya fermanî (Yekjimar/pirjimar)
kirîn	bikire/ bikin
firotin	
standin	
dan	
xwarin	
kelandin	
vekirin	veke/ vekin
çêkirin	
rabûn	
hilkişîn	

2- Lêkerên di nava kevanekê de bikin raweya xwestekî.

Mînak: Ez dixwazim bilîzim.

1. Ez dixwazim şîr (vexwarin)
2. Zozan (xwestin) kîloyek hinar bikire.
3. Tu dixwazî çi (anîn)?
4. Em dixwazin bi kurdî (nivisîn)
5. Ew (xwestin) binivin.
6. Hûn naxwazin(hatin)?
7. Ez(na/ xwestin) te bibînim.

3- Di hevokên li jêr de cihên vala bi payeya hevrûkirinê dagirin.

- 1- Çiyayê Agirî ji Çiyayê Cûdî e. (bilind)
- 2- Gola Wanê ji Gola Hezarêe. (mezin)
- 3- Serjimara Tirkiyeyê ji ya Yewnanîstanê e. (zêde)
- 4- Parzemîna Awistralyayê ji parzemîna Asyayê e. (biçûk)
- 5- Riha ji Wanê e. (germ)
- 6- Li welatê me çiyayê Agirî ye. (bilind)
- 7- Gerestêrka Jupîter e. (mezin)
- 8- Li welatê me çemê Çemê Feratê ye. (dirêj)
- 9- sînemavanê kurd Yilmaz Guney e. (navdar)
- 10- Helbestvanê yê kurmançî Elî Herîrî ye. (pêşîn)

unîte 5 JIYAN

▸ serê sibê ▸ di rê de ▸ li dibistanê ▸ di fêrgehê de ▸ çûna sînemayê ▸ saet ▸ rêziman

A- Serê sibê

Dayik Rojbaş keça min rabe, dereng e!
Dîlan Rojbaş dayê!
Dayik Here serçavên xwe bişo, taştê amade ye.
Dîlan Baş e dayê, ez ê îro zû herim.
Dayik Çima?
Dîlan Ji ber ku ezmûna min heye.
Dayik Nexwe lez bike keça min. Bavê te dê here dadgehê, dikare te jî bibe dibistanê.
Dîlan Bila be dayê.

B- Di rê de

Dîlan Bavo tu yê îro biçî dadgehê?
Rodî Belê keça min, dozek heye, ez ê ji bo wê biçim.

Dîlan Dozeke çawa ye?

Rodî Muwekîlekî min ji ber sûcê diziyê ev çend meh in di girtîgehê de ye. Lê ez bawer dikim bêsûc e. Dozger cezayekî giran dixwaze. Lê piştî delîlên ku ez ê îro pêşkêş bikim, dê dadger biryara berdanê bide.

Dîlan Piştî wê tu yê çi bikî?

Rodî Ez ê biçim nivîsgehê û amadekariya doza sibê bikim. Piştî nîvro dê muwekîleke min were, em ê li ser doza wê bixebitin.

Bersiva pirsên li jêr bidin.

1. Rodî dê biçe ku derê?

.....

2. Muwekîlê wî ji ber kîjan sûcî di girtîgehê de ye?

.....

3. Kî cezayekî giran dixwaze?

.....

4. Dê kî biryara dawîn bide?

.....

5. Piştî dadgehê dê Rodî çi bike?

.....

C- Li dibistanê

1- Bernameya hefteyî

ROJ	roja yekem	roja duyem	roja sêyem	roja çarem	roja pêncem	roja şeşem
DUŞEM	matematîk	matematîk	îngilizî	îngilizî	werzîş	werzîş
SÊŞEM	erdnîgarî	wêje	wêje	muzîk	ol û sinc	ol û sinc
ÇARŞEM	erdnîgarî	fizîk	kîmya	biyolojî	wêje	rêberî
PÊNCŞEM	wêje	matematîk	îngilizî	biyolojî	kompîtur	wêne
ÎN	fizîk	kîmya	fizîk	kompîtur	dîrok	dîrok

- Rojda** Îro kîjan waneyên me hene?
Dîlan Îro pêncşem e. Waneyên matematîk, îngilizî, kompîtur, wêje, biyolojî û wêneyê hene.
- Rojda** Alîkariya min bike, em sparteka min a waneya îngilizî bi hev re çêkin.
Dîlan Xeman mexwe! Di navberê de em ê bi hev re çêkin.
- Rojda** Dereng e, em biçin fêrgehê!
Dîlan Fermo, em biçin.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Rojên pêncşeman kîjan waneyên Rojda û Dîlanê hene?

2. Di navberê de Rojda û Dîlan dê bi hev re çi bikin?

2- Di fêrgehê de

Mamoste Hevalino, em ê îro li ser pêşerojê biaxivin. Li gorî dîtina we piştî bîst salan dê çi guherîn çêbin?

Dîlan Mamoste ez dikarim bibêjim?

Mamoste Fermo Dîlan!

Dîlan Ez dibêjim, piştî bîst salan siwara dê bi enerjîya rojê bixebitin.

Mamoste Nêrîneke balkêş e. Wekî din?

Rojda Ez dixwazim tiştêkî bibêjim.

Mamoste Kerem bike.

Rojda Mirov dê di bin behrê de bajarên ava bikin.

Mamoste Dibe.

Azad Ramanê min jî heye.

Mamoste Bibêje Bedran.

Azad Ez dibêjim, heta bîst salan dê qeşaya li cemseran tev bihele û dinya di bin avê de bimîne.

Mamoste Tu zêde bedbîn î Bedran. Ez bawer im, ev qas pêşbînî bes in.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Li gorî Dîlanê dê siwara bi çi bixebitin?
.....
2. Bi nêrîna Rojdayê piştî bîst salan dê çi bibe?
.....
3. Li gorî pêşbîniya Azad heta bîst salan dê çi biqewime?
.....
4. Li gorî mamoste pêşbîniya Azad pêşbîniyeke çawa ye?
.....
5. Li gorî we heta bîst salan dê çi guherîn çêbin?
.....

D- Çûna sînemayê

1- Li ser pirsên li jêr bipeyivin.

- 1- Hûn diçin sînemayê?
- 2- Hûn ji kîjan lîstikvanan hez dikin?

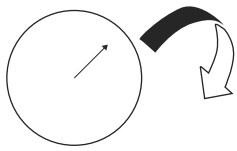
Dîlan Rojên pêncşeman filmên nû tên sînemayê.
Azad Îro pêncşem e, em biçin sînemayê?
Hêlîn Gelo îro kîjan film dilîze?
Diyar Di Sînemaya Metropolê de filmê “Bahoz” dilîze.
Dîlan Ez ji mêj ve li bendê me. Em ê biçin.
Diyar Îro piştî nîvro dibe. Lê, em ê pêşî malbata xwe agahdar bikin.
Dîlan Em ê nîvro biçin malê û paşê biçin sînemayê.
Hêlîn Ez ê jî ji diya xwe destûrê bistînim û bêm.
Diyar Kesekî din ku em ê jê re bibêjin heye?
Dîlan Rojda jî bê, dê baştir bibe.
Diyar Ez ê ji wê re jî bibêjim.
Dîlan Ji bîr mekin, saet du û nîvan de em ê hev li ber sînemayê bibînin.

2- Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

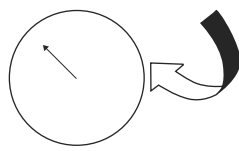
1. Di kîjan rojê de filmên nû tên sînemayê?
.....
2. Di sînemaya Metropolê de dê kîjan film bilîze?
.....
3. Kî li benda filmê “Bahoz” e?
.....
4. Hêlîn dê destûrê ji kê bistîne?
.....
5. Dîlan û hevalên xwe kengî dê biçin sînemayê?
.....
6. Heval dê li ku bicivin?
.....

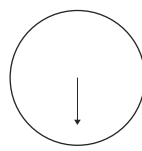
E- Saet

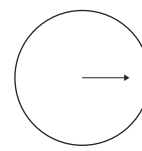
dibore

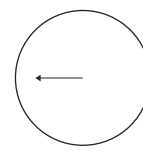
heye

nîv

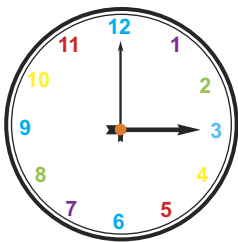

çaryek dibore

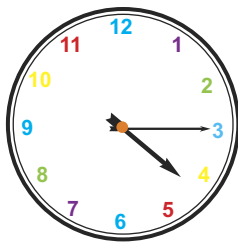

çaryek heye

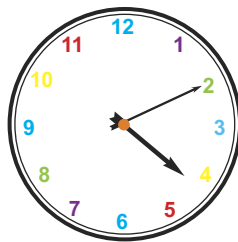
Saet çend e?

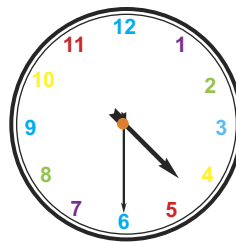
Saet sê ye.

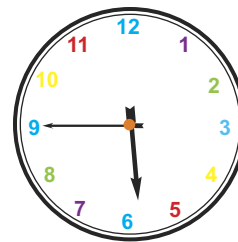
saet çar çaryek e.

Saet ji çaran deh dibore. / Çar û deh deqe.

Saet çar û nîv e.

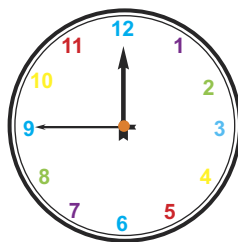
Saet ji şeşan re çaryek heye./ şeş kê m çaryek

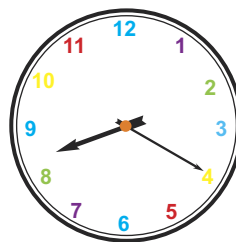
Saet ji heştan pênc dibore./ Heşt û pênc deqe.

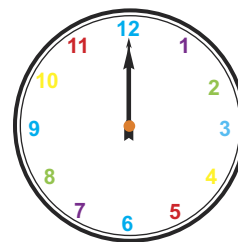
Saet ji heftan re deh heye./ Heft kê m deh deqe.

Saet ji heştan re bîst û pênc heye.

Saet ji dehan bîst dibore./ Heşt û bîst deqe.

Saet dozdeh e.

7:05 :

9:10:

10:30:.....

7:08 :

9:15:

10:34:.....

8:09 :

9:25:

10:40:.....

F- Rêziman

Dema Bê

lêker	daçeka dema bê	qertafa fermanî	rayeka dema niha	qertafa kesane	hevok (erênî)	hevok (neyînî)
xwarin	dê /ê	bi	xw	im	Ez dê/ê bixwim.	Ez dê/ê nexwim.
çûn			ç		Ez dê/ê biçim.	Ez dê/ê neçim.
birin			bir		Ez dê/ê bibim.	Ez dê/ê nebibim.
kirin			k		Ez dê/ê bikim.	Ez dê/ê nekim.
ketin			kev		Ez dê/ê bikeve.	Ez dê/ê nekevim.
xwestin			xwaz		Ez dê/ê bixwazim.	Ez dê/ê nexwazim.
vekirin			ve-k		Ez dê/ê vekim.	Ez dê/ê venekim.
raxistin			ra-x		Ez dê/ê raxim.	Ez dê/ê ranexim.
vexwarin			ve-xw		Ez dê/ê vexwim.	Ez dê/ê venexwim.

lêkerên pêkhatî

lêker	daçeka dema bê	rayeka dema niha	qertafa kesane	hevok (erênî)	hevok (neyînî)
vexwarin	dê /ê	ve-xw	im	Ez dê/ê vexwim.	Ez dê/ê venexwim.
vekirin		ve-k		Ez dê/ê vekim.	Ez dê/ê venekim.
raxistin		ra-x		Ez dê/ê raxim.	Ez dê/ê ranexim.
wergirtin		wer-gir		Ez dê/ê wergirim.	Ez dê/ê wernegirim.
hilkişîn		hil-kiş		Ez dê/ê hilkişim.	Ez dê/ê hilnekişim.
daxistin		da-x		Ez dê/ê daxim.	Ez dê/ê danexim.
hildan		hil-d		Ez dê/ê hildim.	Ez dê/ê hildim.
rûniştin		rû-niş		Ez dê/ê rûnim.	Ez dê/ê rûnenim.
rabûn		ra-b		Ez dê/ê rabim.	Ez dê/ê ranebim.

lêkerên nerêzîkî

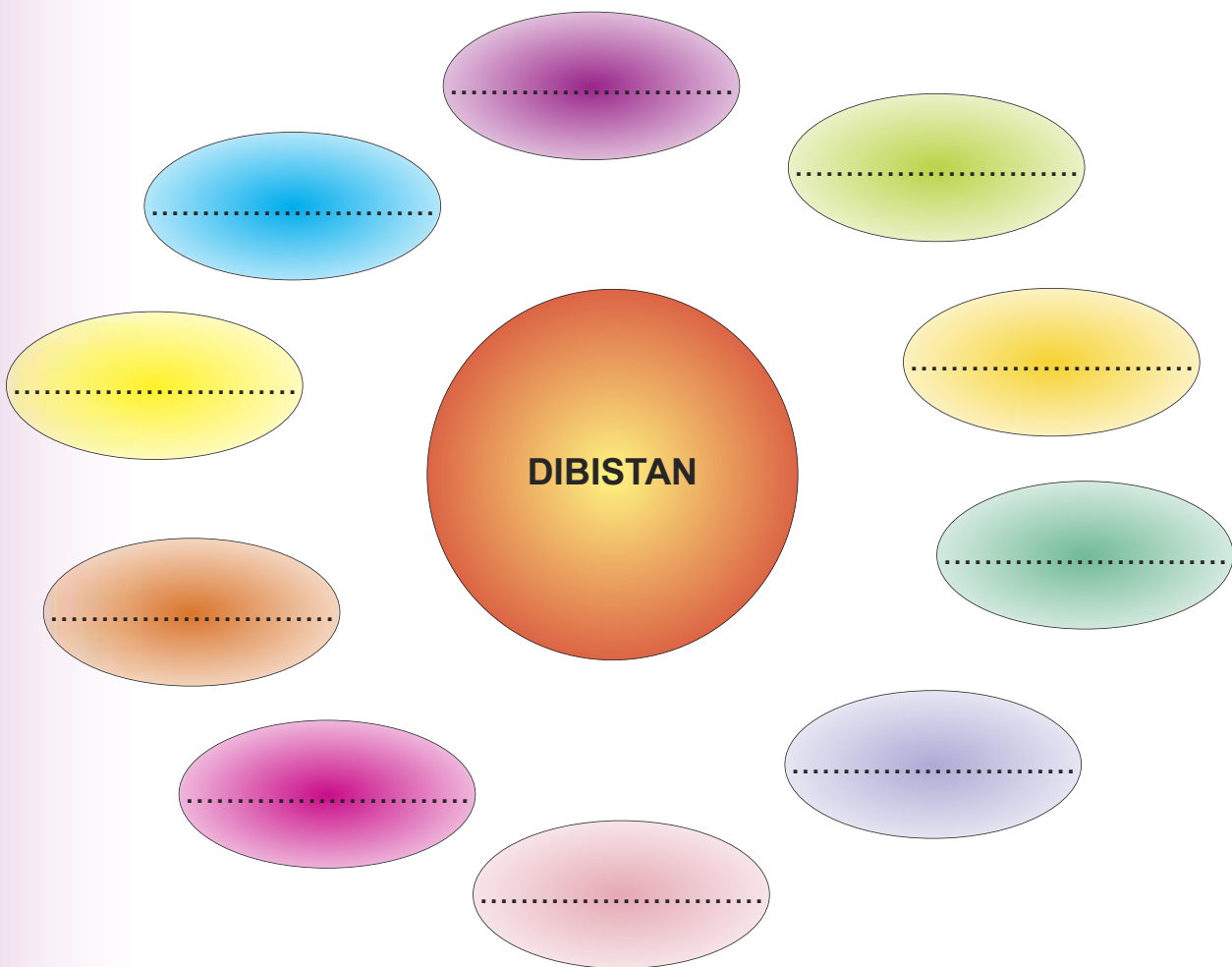
lêker	daçeka dema bê	qertafa fermanî	rayeka dema niha	qertafa kesane	hevok (erênî)	hevok (neyînî)
gotin	dê /ê	bi	bêj	im	Ez dê/ê bêjim.	Ez dê/ê nebêjim.
dîtin			bîn		Ez dê/ê bibînim.	Ez dê/ê nebînim.
anîn			în		Ez dê/ê bînim.	Ez dê/ê neynim.
hiştin			hêl		Ez dê/ê bihêlim.	Ez dê/ê nehêlim.
pehtin			pêj		Ez dê/ê bipêjim.	Ez dê/ê nepêjim.
hatin			wer		Ez dê/ê werim.	Ez dê/ê neyêm.
çûn			her		Ez dê/ê herim.	Ez dê/ê nerim.

unîte 5 Spartek

A - Xebata li ser peyvan

1- Ji van peyvan ên ku bi dibistanê re têkildar di nav xelean de binivîsin.

fêrgeh	jêhatî	nivîn	wane	depreş	navîn	rastkêş
erdnîgarî	ezmûn	rûniştgeh	serkeftin	nîv	nexşe	
çaryek	pol	spor	gog	jêbir	qelemtraş	

B- Bikaranîna zimên

1- Cihên vala dagirin.

- Berçem** Bêrîvan, vê havînê tu yê çî (kirin) ?
- Bêrîvan** Ez ê tevî malbata xwe (çûn) ber Behra Wanê.
- Berçem** Hûn ê li ku derê (mayîn)?
- Bêrîvan** Hevalekî bavê min li Tetwanê heye, em ê li wir (mayîn).
- Berçem** Hûn ê li wir dema xwe çawa derbas (kirin).
- Bêrîvan** Em ê (ketin) avê, em ê (çûn) ser Kela Wanê, em ê li nava bajêr (gerîn), em ê bi keştiyê (çûn) Dêra Axtamarayê.
- Berçem** Xweziya min bi dilê te. Ez ê vê havînê (xebitîn).

2- Li gorî agahiyên li jor paragrafekê binivîsin.

Bêrîvan dê vê havînê bi malbata xwe re biçe ber Behra Wanê.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3- Li gorî pirsên li jêr paragrafekê li ser betlaneya xwe ya havîna bê binivîsin.

1- Hûn ê biçin ku derê?

2- Hûn ê li ku derê bimînin?

3- Hûn ê li wir çî bikin?

.....

.....

.....

4- Saetên ku bi hejmaran hatine nivîsîn bi nivîsê binivîsin.

Mînak:

4:03 Ji çaran sê dibore.

4:15 Çar û çaryek e.

4:30 Çar û nîv.

3:40 Ji çaran re bîst heye.

3:45 Çar kêm çaryek.

3:08	2:34
2:10	3:50
8:15	1:45
6:22	12:53
7:25	11:19
10:30	9:59

5- Tu yê sibê çî bikî?

Xunav Bêrîvan, sibê tu yê çî bikî?

Bêrîvan Tu karê min nîn e. Lewma ez ê dereng rabim.

Xunav Em bi hev re ji bo sibê planekê çêkin?

Bêrîvan Belê dibe, em ê çî bikin?

Xunav Em ê biçin sînemayê.

Bêrîvan Em ê biçin kîjan filmê?

Xunav Fîlmê “Bahoz” heye.

Bêrîvan Baş e. Em ê kengî û li ku hev û du bibînin?

Xunav Em ê di saet dozdehan de li ber sînemayê hev û du bibînin.

Bêrîvan Dibe, ez ê sibê li wir li benda te bim.

Ji hevokên li jêr ên rast bin, bi (r) yê çewt bin, bi (ç) xêz bikin

	Hevok	r	ç
1	Bêrîvan ê sibê zû rabe.		✓
2	Ew ê sibê biçin sînemayê.		
3	Ew ê biçin fîlmê “Kûsî jî difirin”.		
4	Ew ê li ber sînemayê hev û du bibînin.		
5	Ew ê saet dozdehan de hev û du bibînin.		

unîte 6 **HOBÎ**

▸ şano ▸ muzîk ▸ werzîş ▸ karîn ▸ pirtûkxane ▸ geşt û seyran ▸ rêziman

A- Çûna şanoyê

Azad Îro dibistana me zû qediya. Sibe jî betlane ye.

Diyar Heta êvarê çar saet dema me heye. Em çi bikin?

Hêlîn Em biçin şanoyê?

Diyar Di şanoyê de kîjan lîstik dilîze?

Rojda Heftaya borî “ Mişko ” dilîst. Dibe ku vê hefteyê jî berdeyam bike.

Azad Em dikarin bi telefonê bernamêyê fêr bibin?

Dîlan Ez hejmara telefona wan dizanim. Ez ê fêr bibim. (...) Hevalno,

lîstika “ Mişko ” berdeyam dike. Lê bila yek ji me heta saetekê bilêtan bikire.

Azad Ez ê biçim, kî tê şanoyê bila heqê bilêta xwe bide!

Hêlîn Divê ez herim malê. Diya min li benda min e.

Rojda Lîstik kengê dest pê dike ?

Dîlan Bi tenê di danîşana saet pêncan de cih hebû.

Azad Em di saet çar û nîvan de li ber deriyê şanoyê hev û du bibînin.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Îro çi çiqas dema wan heye?

.....

2. Ew bernamêya şanoyê çawa hîndibin?

.....

3. Kî hejmara telefona şanoyê dizane?

.....

4. Di şanoyê de kîjan lîstik dilîze?

.....

5. Lîstik kengê dest pê dike?

.....

6. Kî diçe bilêtan dikire ?

.....

B. Guhdariya Muzîkê

1- Li ser pirsên li jêr bipeyivin.

- 1- Hûn ji kîjan cureyê muzîkê hez dikin?
- 2- Dengê kîjan amûrê mûzîkê bi we xweş tê?
- 3- Kêfa we ji kîjan hunermendî re tê?

2- Van peyvan binasin

stran amûr deng dengê zîz
dengê dilsoj zêmar dengbêj
stranbêj dûrik huner stirîn
hunermend

3- Cihên vala bi peyvên li jor dagirin.

Dûrik, stranbêj, dilsoj, dengbêj, amûr, stran

- 1- Bilûr muzîkê ye.
- 2- Meyremxan navdar a kurd e.
- 3- Lawikê Metînî pir xweş e.
- 4- Karapêtê Xaço e.
- 5- Zêmar stranên in.
- 6- Navê stranên dawetan e.

4- Stranek

Zimanê Kurdî

Bi xeml û rewş e
Şîrîn û xweş e
Şîrîn û xweş e
Zimanê kurdî

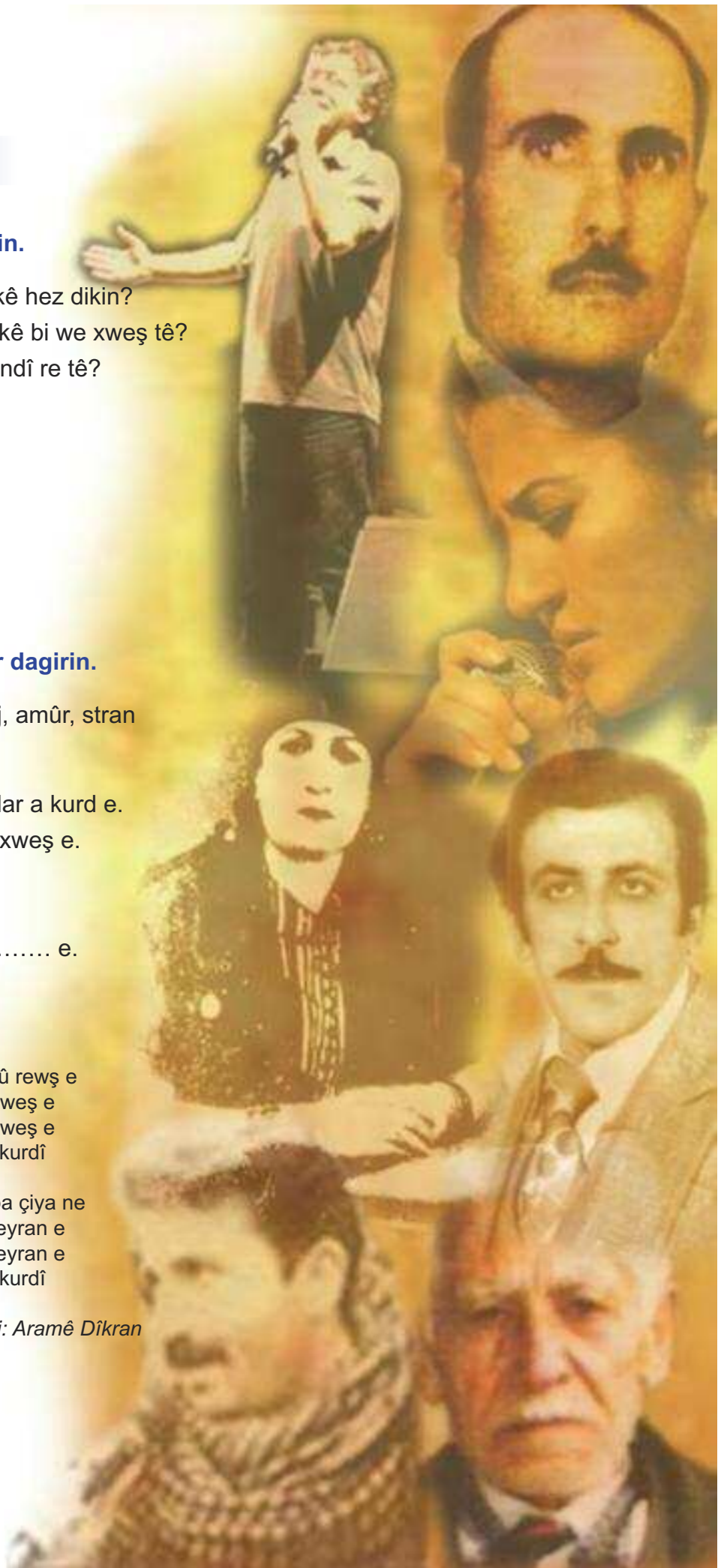
Bi xweş awaz e
Letîf û naz e
Letîf û naz e
Zimanê kurdî

Beyta Feqî ye
Kubra Xanî ye
Kubra Xanî ye
Zimanê kurdî

Bi xeml û rewş e
Şîrîn û xweş e
Şîrîn û xweş e
Zimanê kurdî

Qewqeba çiya ne
Kubra Teyran e
Kubra Teyran e
Zimanê kurdî

Stranbêj: Aramê Dîkran

5- Tu ji muzîkê hez dikî?

- Azad** Tu ji muzîkê hez dikî?
Diyar Erê, ez gelekî ji muzîkê hez dikim.
Azad Kêfa te ji kîjan cureyê muzîkê re tê?
Diyar Ez ji stranên dengbêjiyê pir hez dikim. Lê tu?
Azad Ez ji stranên govendê hez dikim.
Diyar Ez jî ji stranên govendê hez dikim.
Azad Tu ji kîjan hunermendî hez dikî?
Diyar Herî zêde ez ji Karapetê Xaço hez dikim. Tu ji kê hez dikî?
Azad Ez ji dengê Muradê Kinê pir hez dikim.
Diyar Kîjan kilam zêde li xweşiya te diçin?
Azad Kilama “Çemê Çetelê” û “Lawikê Metînî”.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Diyar ji kîjan cureyê muzîkê hez dike?

2. Kêfa Azad ji kîjan muzîkê re tê?

3. Diyar herî zêde ji kîjan hunermendî hez dike?

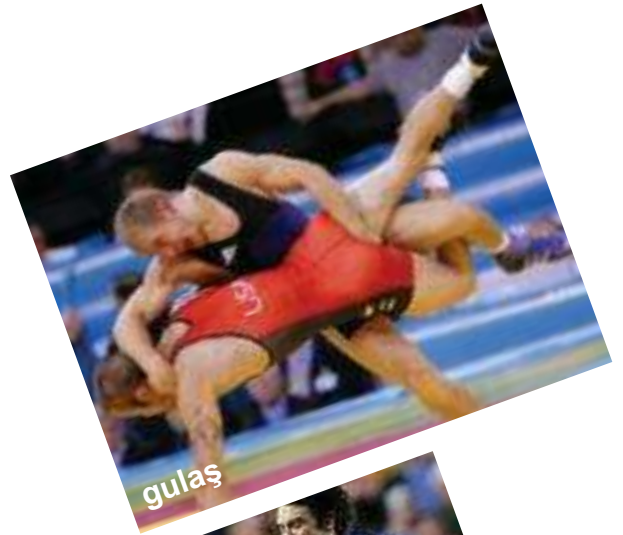
4. Kî ji dengê Muradê Kinê hez dike?

5. Kî ji kilama “Lawikê Metînî” hez dike?

C- Werzîş

1- Pirsên li jêr nîqaş bikin.

- 1) Hûn ji kîjan cureyên werzîşê hez dikin?
- 2) Kêfa we ji futbolê re tê?
- 3) Hûn ji kîjan lîstikvanên futbolê hez dikin?
- 4) Hûn çet diçin kaşûnê?

2- Tu ji werzîşê hez dikî?

- Azad** Ez ji werzîşê pir hez dikim.
- Diyar** Ez jî ji werzîşê pir hez dikim, nemaze jî ji avjeniyê.
- Azad** Ez jî goga piyan pir hez dikim.
- Diyar** Her wiha ez her roj serê sibê saetekê jî li parkê dimeşim.
- Azad** Meş ji bo tenduristiya mirov pir baş e. Ez her hefte bi hevalên xwe re goga piyan dilîzim.
- Diyar** Hûn kîjan rojê dilîzin?
- Azad** Roja çarşemiyê.
- Diyar** Ez jî dixwazim beşdarî we bibim.
- Azad** Kerem bike, em vê hefteyê bi hev re biçin.
- Diyar** Baş e, em ê hev bibînin.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Kî ji avjeniyê hez dike?
.....
2. Azad ji çi hez dike?
.....
3. Diyar li ku dimeşe?
.....
4. Meş ji bo çi baş e?
.....
5. Azad tevî hevalên xwe kîjan rojê goga piyan dilîze?
.....

D- Rêziman

Cînavkên kesane	Lêkera alîkar	Lêkera bingehîn
Ez	dikarim/nikarim	bibezim
Tu	dikarî /nikarî	bibezî
Ew	dikare/nikare	bibeze
Em	dikarin/nikarin	bibezin
Hûn	dikarin/nikarin	bibezin
Ew	dikarin/nikarin	bibezin

1- Ji karên li jêr ên ku hûn dikarin û yên ku hûn nikarin diyar bikin.

Mînak: Ez dikarim / nikarim bi kurdî biaxivim.

1. Ez dikarim / nikarim li bilûrê bidim.
2. Ez dikarim / nikarim kompîturê bi kar bînim.
3. Ez dikarim / nikarim bi îngilîzî bipeyivim.
4. Ez dikarim / nikarim wêneyan xêz bikim.
5. Ez dikarim / nikarim govendê bigirim.
6. Ez dikarim / nikarim stranan bibêjim.
7. Ez dikarim / nikarim helbestan binivîsim.
8. Ez dikarim / nikarim avjeniyê bikim.

2- Lêkera karîne li gorî cînavkan bikişînin.

Mînak: Ez *dikarim* bi kurdî biaxivim.

1. Tuli gîtarê bidî?
2. Hûn kompîturê bi kar bînin. (neyînî)
3. Ew bi tirkî bipeyivin.
4. Em stranan bibêjin.
5. Ezhelbestan binivîsim. (neyînî)

3- Lêkera bingehîn li gorî cînavkan bikişînin.

Mînak: Ew dikare bi kurdî *binivîse*.

1. Ew dikare govendê? (girtin)
2. Em nikarin wêneyan xêz (kirin)
3. Tu dikarî xwarinê ? (çêkirin)
4. Hûn dikarin erebeyê..... (ajotin)
5. Ez nikarim gulên (çandin)

E- Ez dikarim avjeniyê bikim.

Rojda Hêlîn, tu dikarî avjeniyê bikî?

Hêlîn Belê, ez dikarim. Ez di avjeniyê de gelek jêhatî me.

Rojda Pir baş e. Mixabin ez nikarim baş avjeniyê bikim. Lê ez dikarim basketbolê bilîzim.

Hêlîn Belê, ez jî ji basketbolê hez dikim, lê ez pir ne jêhatî me. Ez di

muzîkê de gelek pêşketî me. Ez dikarim tembûr û bilûrê lê bidim.

Rojda Ez jî ji muzîkê hez dikim. Lê ez nikarim amûreke muzîkê lê bidim. Ez tenê dikarim stranan bibêjim.

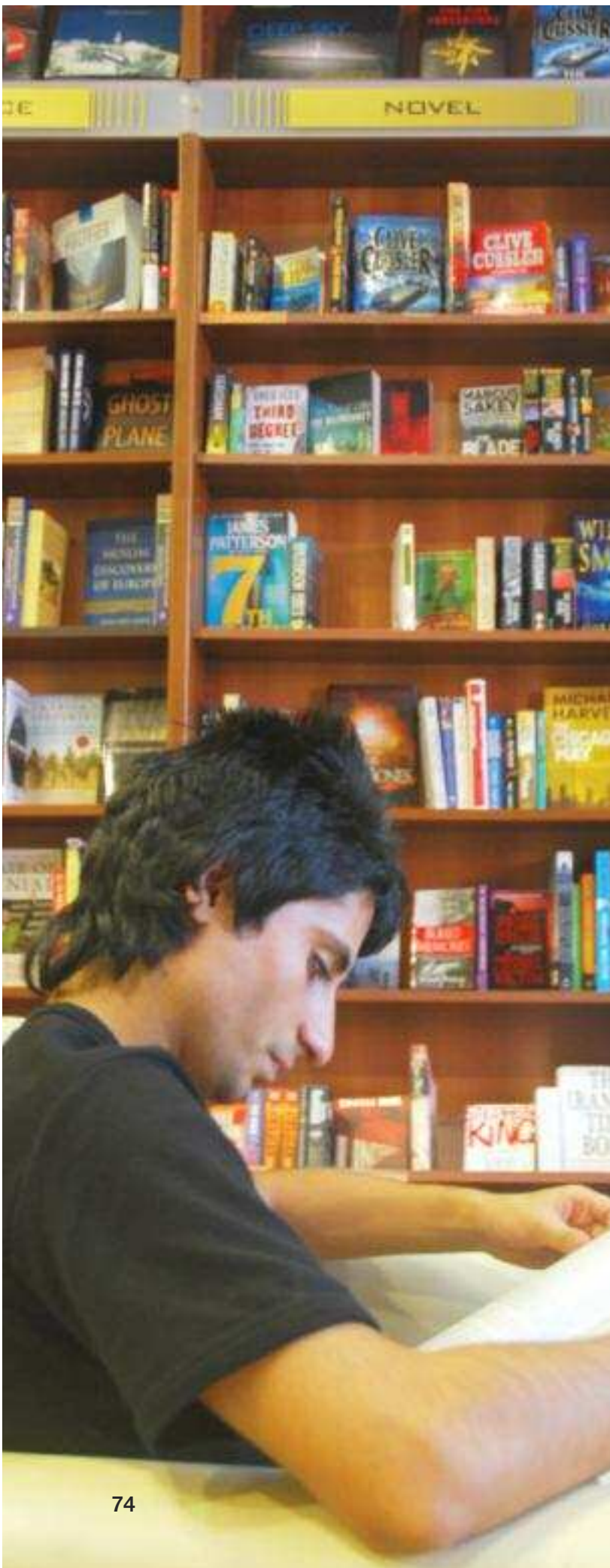
Hêlîn Ez dikarim te hînî lêdana bilûrê bikim.

Rojda Ez ê gelekî kêfxweş bibim.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Kî dikare avjeniyê bike ?
2. Rojda dikare çi bilîze?
3. Hêlîn dikare kîjan amûrên muzîkê lê bide?
4. Kî dikare stranan bibêje?
5. Hêlîn dixwaze Rojdayê hînî çi bike?

F- Azad çû pirtûkxaneyê

1- Pirsên li jêr bibersivînin.

- 1) Hûn ji xwendinê hez dikin?
- 2) Hûn kîjan nivîskarên kurd dinasin?

Ez duh çûm pirtûkxaneyê. Min du pirtûkên çîrokan wergirtin. Ez ê wan bixwînim. Meha çûyî jî min sê pirtûk xwendin. Pirtûkek bi navê “Çîrokên Gelêrî” hebû. Gelekî kêfa min ji wê re hat. Di wê pirtûkê de der barê Ristemê Zal de çîrokek hebû. Ew çîrok pir balkêş bû. Di vê çîrokê de lehengiya Ristemê Zal pir kêfa min anî. Mirov bi çîrokên wiha dilşad dibe. Wekî din jî gelek çîrokên xweş di vê pirtûkê de hebûn.

2- Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Azad duh çû ku derê?

.....

2. Wî çend pirtûk wergirtin?

.....

3. Wî meha çûyî çend pirtûk xwendin?

.....

4. Kêfa wî ji kîjan pirtûkê re hat?

.....

5. Kêfa wî ji kîjan çîrokê re hat?

.....

G- Geşt û seyran

- Çiya** Rojbaş Dilhat, tu duh li ku derê bûyî?
- Dilhat** Rojbaş hevalê Çiya, ez duh tevî hevalên xwe çûm ser Kela Wanê.
- Çiya** Te çima gazî min nekir?
- Dilhat** Min telefonî malê kir, lê tu ne li malê bûyî.
- Çiya** Xem nake, geşta we çawa derbas bû?
- Dilhat** Gelekî xweş bû. Em serê sibê zû rabûn. Em bi erebeya Reşo çûn.
- Çiya** Reşo jî hat?
- Dilhat** Belê, ez, Reşo, Gulê, Demhat û Fatê bi hev re çûn. Em zû gihîştin wê derê. Me ji xwe re cihekî xweş

dît û em lê rûniştin. Me taştêya xwe xwar. Dûre, em hilkişiyar ser kelê. Ji ser kelê bajarê Wanê pir xweş xuya dike. Li wir hin zarok hebûn. Wan ji me re qala dîroka Kela Wanê kir. Me gelek wêne kişandin. Paşê em daketin jêr, me firavîn xwar.

- Çiya** Noşîcan be, we çi xwar?
- Dilhat** Me bi xwe re masî birin û li ser manqelê biraştin.
- Çiya** We paşê çi kir?
- Dilhat** Paşê jî Demhat li tembûrê da û me li ber govend girt. Roja me pir xweş derbas bû.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Dilhat û hevalên xwe çûn ku derê?
.....
2. Ew bi çi çûn?
.....
3. Wan piştî taştê çi kir?
.....
4. Kê ji wan re qala dîroka Kela Wanê kir?
.....

5. Ji ser kelê dîmenê bajêr çawa bû?
.....
6. Di firavîne de wan çi xwar?
.....
7. Wan li ber çi govend girt?
.....

H- Rêziman

Dema boriya têdeyî

Li gorî lêkerên negerguhêz

lêker	rayeka dema borî	kirde	pêveber
çûn	çû	Êz	çûm.
		Tu	çûyî.
		Êw	çû.
		Êm	çûn.
		Hûn	çûn.
		Êw	çûn.

Ez ji dibistanê hatim.
Tu ji ser banî ketî.
Deriyê malê vebû.

Karker ji kargehê derketin.
Em li ber behrê rûniştin.
Hûn bi mamoste re peyivîn?

Li gorî lêkerên gerguhêz

lêker	rayeka d. borî	kirde	bireser	pêveber
xwarin	xwar	Min	sêvek sêv	xwar
		Te		
		Wî/Wê		
		Me		
		We		
		Wan		

lêker	rayeka d. borî	kirde	bireser	pêveber
xwarin	xwar	Min	du sêv sêv	xwarin
		Te		
		Wî/Wê		
		Me		
		We		
		Wan		

Li gorî bireser kişandina lêkerên gerguhêz

lêker	kirde	bireser	pêveber
dîtin	Te	ez	dîtîm.
	Min	tu	dîtî.
	Wan	ew	dît.
	Wê	em	dîtin.
	Me	hûn	dîtin.
	Wî	ew	dîtin.

Min bernameyê temaşe kir.
Wî ji malê pirtûkek anî.
Me li mala wan firavîn xwar.

Te ez li ber dêrî hiştim.
Wê tu li gund dîtî.
Wan karekî baş kir.

unîte 6 Spartek

A - Xebata li ser peyvvan

1- Cihên vala bi peyvên li jêr dagirin.

şano	werzîş	avjenî	hunermend	stran		
çîrok	govend	tendirustî	lîstik			

Mînak Ez ji **govendê** hez dikim.

Dîlan Tu ji kîjan hez dikî?

Bengî Ez ji Mihemed Şêxo hez dikim.

Dîlan Tu ji kîjan wî hez dikî?

Bengî Ez ji strana “Ay lê Gulê” hez dikim.

Serhat Tu ji hez dikî?

Tevger Belê, bi taybetî jî ji goga piyan hez dikim.

Serhat Tu dikarî jî bikî?

Tevger Mixabin, ez nikarim xwe li ser avê ragirim.

Serhat Lê avjenî ji bo pir baş e.

Zelal Tu qet diçî?

Aram Belê, min duh li Şanoya Hêvî temaşe kir.

Zelal Navê lîstikê çi bû?

Aram “Derwêşê Evdî”. Navê xwe ji Derwêşê Evdî û Edûlê digire.

2- Nêçîra peyvvan

1. **HELBEST**

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

E	D	R	H	E	L	B	E	S	T	E
H	E	G	E	T	H	I	L	H	A	M
E	N	E	T	I	A	V	J	E	N	B
N	G	Ş	L	V	V	G	H	L	T	Û
G	B	T	T	A	Î	E	R	T	Y	R
E	Ê	G	N	Z	N	Q	W	X	R	K
Q	J	H	E	E	E	R	Ş	A	N	O
A	R	J	G	Y	G	G	T	T	T	L
P	A	Ş	K	A	Z	A	M	Î	M	Ê
D	T	J	R	M	T	Y	Q	W	E	S
W	E	R	Z	Î	Ş	B	I	L	Û	R

B- Xwendin

1- Dîlan çû seyrane

Pêr, em bi malbatî çûn geşt û seyrane. Em ne bi tenê bûn, mala xaltîka min jî bi erebeya xwe hatin. Em çûn ber Çemê Dîcleyê, geştê me gelekî xweş bû. Hewa pir xweş bû. Em serê sibê zû ji mal derketin û bi erebeyê çûn. Ji ber vê yekê jî me cihekî xweş bi dest xist. Hîn zêde kes nehatibû.

Cihê ku em lê rûniştin, cihekî bi dar û ber bû û nêzîkî avê bû. Li wê derê kaniyek hebû, ava wê pir cemidî bû. Me tiştên xwe ji erebeyê danîn, me berikek xwe raxist, mînderên xwe jî danîn serê û em li ser rûniştin. Bavê min ji me re hêlekanek jî çêkir. Bi me re top jî hebû.

Hinekan ji me dest bi amadekirina taştê kir. Hinek jî bi vexistina êgir re eleqedar bûn. Heçî em zarok bûn, kesî ji me tu kar nexwest. Heta ku xwarin amade bû, em li derdorê geriyar. Piştî demeke kurt taştê amade bû. Me taştêya xwe xwar. Piştê me hemûyan bi hev re bi topê lîst. Paşê xaltîka min û hevserê wê goşt amade kir, bavê min û diya min jî manqel vexist. Goşt danîn ser manqelê û me di firavîne de goşt xwar. Me dîsa bi topê lîst û em li hêlekanê siwar bûn. Sîdar û Tacdîn ketin avê. Hevserê xaltîka min Apê Hogir nîk bi xwe re anîbû. Piştî nîvro wî û bavê min li ber çem masî girtin û li ser manqelê masî pijandin û me jî goştê masiyan xwar. Çêja goştê masiyan pir xweş bû. Em serê-varkî vejeriyan malê. Rojêke pir xweş bû. Lê em pir westiyan, lewre jî em zû raketin.

a- Bersiva van pirsên li jêr bide.

1-Ew kengî çûn geştê û seyrane?

.....

2-Ew çûn ku derê?

.....

3-Ew li cihekî çawa rûniştin?

.....

4-Zarokan heta xwarinê çi kir?

.....

5-Kê ji zarokan re hêlekan çêkir?

.....

6-Wan di firavîne de çi xwar?

.....

7- Piştî firavîne Sîdar û Tacdîn çi kir?

.....

8- Kê masî girtin?

.....

9- Ew kengî vejeriyan malê?

.....

10- Ew çima zû raketin?

.....

b) Beşên hevokên ku hev temam dikin bigihînin hev.

1. Wan cihekî baş bi dest xist,

2. Zarok li derdorê geriyar,

3. Cihê wan xweş bû,

4. Ew zû raketin,

5. Zarok li hêlekanê siwar bûn,

a. ji ber ku ew pir westiyabûn.

b. ji ber ku cihekî bi dar û ber û nêzîkî avê bû.

c. ji ber ku bavê wan ji wan re hêlekan çêkir.

d. ji ber ku ew serê sibê zû çûn.

e. ji ber ku kesî ji wan tu kar nexwest.

1	2	3	4	5
d				

2- Rojan çû mûzexaneyê

Ez roja yekşemê çûm mûzexaneyê. Bavê min ez birim muzexaneya bajêr. Me di mûzexaneyê de tiştên gelekî balkêş dîtin. Li mûzexaneyê pêşangeha tiştên kevn û dîrokî hebû. Di pêşangehê de tiştên mîna qafik, tasik, destar, derzî, tevşo hebûn. Tiştê ku herî zêde bala min kişand, xemlên jinan bûn. Xişirên zîvîn û zêrîn gelekî xweşik bûn.

Gerîndeyê mûzexaneyê ji me re qala şaristanî û serdemên berê kir. Di mûzexaneyê de hinek kevir hebûn, li ser wan jî hinek nivîsên cihêreng hebûn. Me tu tişt ji wan nivîsan fêhm nekir. Bavê min got, "Ev nivîsên bizmarî ne." Li ber her nivîsê jî wateya wê hebû. Ez bi vê serdanê hînî pir tiştan bûm.

Bersiva van pirsên li jêr bide.

1- Rojan roja yekşemiyê çû ku derê?
.....	4- Herî zêde çi bala wî kişand?
.....
2- Kê ew bir mûzexaneyê?
.....	5- Kê qala şaristanî û serdemên berê kir?
.....
3- Li mûzexaneyê pêşangeha çi hebû?
.....	6- Li mûzexaneyê nivîsên çawa hebûn?
.....

C - Hîndariyên rêzimanî

1- Di hevokên li jêr de lêkeran li gorî dema boriya têdeyî bikişînin.

Mînak Rojan roja yekşemê çû (çûn) mûzexaneyê.

1- Dîlanê destê xwe bilind (kirin).	6- Wî pêr milê xwe (şikandin).
2- Rêzan kinc (şûştin).	7- Min kevirek (avêtin) nava avê.
3- Seyran ji Amedê zû..... (vegerîn).	8- Qenco dereng ji xew (rabûn).
4- Xalê min par ez (birin) Heskîfê.	9- Ez îro zû (gihîştin) malê.
5- Min hevalên te (naskirin).	10- Wan xwarin..... (pehtin).

2- Bi van peyvên li gorî forma karîne hevokan saz bikin.

Mînak

Ew / govend / girtin.

Ew dikare govendê bigire. (erênî)/ Ew nikare govendê bigire.(neyînî)

- 1- Ez / avjenî / kirin(neyînî).....
- 2- Tu / goga piyan / lîstin
- 3- Em / bi / îngilîzî / axivîn
- 4- Dîlan / wêne / çêkirin (neyînî)
- 5- Hûn / stran / gotin
- 6- Sîdar / tembûr / lêdan.....
- 7- Sînem / helbest / nivîsîn (neyînî)
- 8- Ez / xwarin / çêkirin

unîte 7 CÎH Û WAR

▸ cîhan ▸ bajar ▸ taxa me ▸ avahiya me ▸ odeya Hêlînê ▸ rêziman

A- Cîhan

Kî dizane?

1. Berlîn paytexta kîjan welatî ye ?
a) Fransa b) Portekîz c) Almanya d) Japonya
2. Navê paytexta Îngilistanê çi ye?
a) Parîs b) London c) Tîran d) Bûdapêşte
3. Gelê Kûbayê bi çi zimanê dipeyivin ?
a) erebî b) fransî c) farisî d) îspanî
4. Îtalya li ser kîjan parzemînê ye?
a) Afrîka b) Amerîka c) Antartîka d) Ewropa
5. Kurdistan li ser kîjan parzemînê ye?
a) Afrîka b) Asya c) Amerîka d) Ewropa
6. Li kîjan welatî bi farisî diaxivin?
a) Pakîstan b) Tirkiye c) Îran d) Sûriye

WELAT	NETEWE	ZIMAN
Tirkiye	tirk	tirkî
Almanya	alman	almanî
Îran	faris	farisî
Amerîka	amerîkî	îngilîzî
Japonya	japon	japonî
Kûba	kûbayî	îspanî
Kurdistan	kurd	kurdî
Iraq	ereb	erebî

B- Bajar

1-Hevpeyvîn

1- Pirsên li jêr bibersivînin.

- 1) Serjimara bajarê we çiqas e?
- 2) Bajarê we bi çi tiştê xwe navdar e?
- 3) Li bajarê we kîjan çiya û çem hene?

Nûçegihan Rojbaş, ez dikarim hevpeyvînekê bi te re bikim?

Diyar Belê, kerem bike.

Nûçegihan Tu ji ku derê yî?

Diyar Ez ji Agiriyê me.

Nûçegihan Tu dikarî ji me re qala Agiriyê bikî?

Diyar Agirî bajarekî dîrokî û mezin e. Agirî navê xwe ji Çiyayê Agirî digire. Çiyayê Agirî di nava tixûbê vî bajarî de ye.

Nûçegihan Hejmara şênîyê bajêr çiqas e?

Diyar Hejmara şênîyê navenda bajêr nêzikî sed hezar kesî ye. Hejmara hemû şênîyên bajêr bi navçe, bajarok û gundên xwe ve ji pênc sed hezarî zêdetir e.

Nûçegihan Çemê Muradê di Agiriyê re derbas dibe, ne wisa?

Diyar Erê, çemê Muradê di kêleka bajêr re diherike.

Nûçegihan Wekî din çi cih û warên taybet hene?

Diyar Li rojhilatê bajêr Bazîda rengîn cih digire. Li vê navçeyê Qesra Îsheq Paşa û gora Ehmedê Xanî hene. Her roj bi dehan kes tîna serdana qesrê û gora Ehmedê Xanî ziyaret dikin.

Nûçegihan Ji bo alîkariya te zor spas.

Diyar Spasxweş.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1- Agirî bajarekî çawa ye?

.....

2- Bajar navê xwe ji ku digire?

.....

3- Hejmara şênîyê navenda bajêr çiqas e?

.....

4- Kîjan çem di nav Agiriyê re derbas dibe?

.....

5- Li Bazîdê kîjan qesra navdar heye?

.....

6- Gora Ehmedê Xanî li ku ye?

.....

C- Taxa me

QADA ÎSTASYONA TRÊNÊ

Îstasyona trêne di navenda Amedê de, li derveyî sûran e. Kolana Mêrg Ehmed, ji navenda sûran dest pê dike û li ber Deriyê Rihayê diqede. Dûmahîka vê kolanê Kolana Îstasyonê ye. Ev kolan ji Deriyê Rihayê dest pê dike û ber bi îstasyonê ve didome. Kolan li Qada Îstasyonê bi dawî dibe. Li ser destê rastê ya Kolana Îstasyonê stadyûma bajêr heye.

Qada Îstasyonê cihekî pir fireh e. Li hemberî îstasyonê Parka Sûmerê heye. Ev parka mezin qadê xweş û geş dike. Li tenîştê qadê mizgeftê heye. Hin pîrozbahiyên girseyî û mitîng li vê qadê pêk tên.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Îstasyona trêne li ku derê ye?
.....
2. Kolana Mêrg Ehmed ji ku derê dest pê dike?
.....
3. Kolana Îstasyonê ji ku derê dest pê dike?
.....
4. Kolana Îstasyonê li ku bi dawî dibe?
.....
5. Parka Sumerê li kîjan hêlê ye?
.....

D- Avahiya me

Hevala hêja Sorgul,

Nameya te duh gihîşt ber destên min. Ji bo nameyê pir spas dikim. Li ser xwesteka te ez ê ji te re behsa mala me bikim.

Mala me di avahiyeke mezin û bilind de ye. Avahî yazdeh tebeqe ye. Di her tebeqeyê de çar mal hene. Di her malekê de sê ode, eywaneke mezin, mitbex, daşir, serşok û holek hene. Her wiha şaneşîneke fireh û mezin jî heye.

Derûdora avahiya me vekirî ye. Em dikarin di şaneşînê de li hawirdorê baş temaşe bikin. Dîmenên xweşik li ber çavên me ne. Di avahiya me de du asansor hene.

...

Ez te ji dil û can silav dikim, destên dê û bavê te maç dikim.

Bimîne di nav xêr û xweşiyê de! Li benda nameya te me.

Hêlîn Baran

Pirsên li jêr li gorî nameya li jor bibersivînin.

1- Kî nameyê dişîne?

.....

2- Kî nameyê digire?

.....

3- Mala Hêlînê di avahiyeke çawa de ye?

.....

4- Avahî çend tebeqe ye?

.....

5- Di her tebeqeyê de çend mal hene?

.....

6- Ji şaneşînê çawa sûdê digirin?

.....

7- Di xênî de asansor heye?

.....

E- Odeya Hêlînê

Ev odeya Hêlînê ye. Di odeyê de du pace hene. Yek li aliyê çepê ye, yek jî li aliyê rastê ye. Li ber paceya aliyê rastê pirtûkxaneyekê mezin heye. Di vê pirtûkxaneyê de pirtûk û lînûskên Hêlînê hene. Di nava pirtûkxaneyê de televizyonekê biçûk balê dikişîne. Li aliyê rastê yê pirtûkxaneyê rûniştekek, li aliyê çepê yê pirtûkxaneyê cildankek heye. Li ser deriyê cildankê wêneyên xweşik hene.

Li aliyê çepê paceyê din heye. Li ber vê

paceyê nivîngehek heye. Li ser nivîngehê nivînek raxistî ye. Li raserî nivîngehê wêneyek balê dikişîne. Li aliyê rastê yê nivîngehê pirtûkxaneyek biçûk heye, li raserî pirtûkxaneyê demjimêreke dîwaran xuya dike. Li hêla çepê komîdînek, li kêleka komîdînê şîfonyerek heye, li ser şîfonyer û komîdînê pêlîstokek hene. Li ber komîdîn û şîfonyer, li erdê xalîçeyekî rengî raxistî ye. Di odeya Hêlînê de rengê xemrî serdest e. Odeya Hêlînê gelekî birêkûpêk û xweşik e.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Di odeya Hêlînê de çend pace hene?

.....

2. Li ber paceya aliyê rastê çi heye?

.....

3. Cildank li kîjan aliyê pirtûkxaneyê ye?

.....

4. Televizyon li ku derê ye?

.....

5. Li ber paceya aliyê çepê çi heye?

.....

6. Xalîçe li ku raxistî ye?

.....

F- Rêziman

1- Daçek

daçek/pêşdaçek	navdêr, hoker	paşdaçek	lêkera kişandî
Li	malê		dimîne.
Bi	balafirê		diçe.
Ji	dibistanê		tê.
Di	bajêr	de	dijî.
Ji	Zozanê	re	bibêje.
Ji	jor	de	tê.
Bi	ku	ve	diçe.
Ji	dûr	ve	dixuye.
Bi	ser	de	digire.
Di	daristanê	re	dibore.
Bi	dîwêr	ve	daliqîne.

Bi aliyê te **de** nayê.
 Ez **ji** Wanê me.
 Ev **bi** çiqasî ye ?
 Em **bi** ku **ve** biçin ?
 Em **li** Ruhayê dijîn.
 Zozan **bi** lezgînê diçe malê.

Li pey hev diçin.
Li cem me rûdine.
Li aliyê çepê menêre.
 Ew **ji** dûr **ve** hev nas dikin.
 Serheng **di** nav rezan **re** derbas dibe.
Di nav avê **de** avjeniyê dikin.

2- Peyvsazî

Peyvên hevedudanî

peyva yekemîn	peyva duyemîn	peyva hevedudanî
roj	baş	rojbaş
spas	xweş	spasxweş
pel	şîn	Pelşîn
çav	reş	çavreş
rê	nas	Rênas
kêf	xweş	kêfxweş
roj	name	rojname
çar	yek	çaryek
sor	gul	Sorgul
dil	şa (şad)	Dilşa

Cihên vala dagirin.

-quncê rastê cildankek heye.
- Li şifonyerê jî guldankek heye.
- Mala me avahiyeke mezin de ye.
- Li maseyê kursiyek heye.
- Min çakêtê xwe hilço ve daliqand.
- Sosinmin re hat dibistanê.
- Te çima min re negot?
- ber mala me re derbas bû.

A - Xebata li ser peyvan

1- Cihên vala bi peyvên li jêr dagirin.

welat al tixûb bajar tax ziman kuçe navçe gund

- 1- Baxdayê li Iraqê ye.
- 2- Navê min Germenistan e.
- 3- Rengê me keskê, sor û zer e.
- 4- Li me sînemayek heye.
- 5- fermî yê Îranê farisî ye.
- 6- Bajarê Antaqayê li ser Sûriyeyê ye.
- 7- Dêrik Mêrdînê ye.
- 8- Dara navê dîrokî yê Nisêbînê ye.
- 9- Mala me di teng de ye.

2- Nêçîra peyvan

1. **ŞANEŞÎN**
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

X	Ş	A	N	E	Ş	Î	N	M	E	D
P	Q	E	P	W	A	O	S	G	R	E
A	K	X	A	N	Î	L	H	E	R	K
L	J	A	M	A	L	Q	O	Y	U	C
G	M	N	A	S	D	N	L	G	H	I
E	T	H	S	I	V	D	E	R	F	L
H	S	E	R	Ş	O	K	E	D	Ê	D
P	I	R	T	Û	K	X	A	N	E	A
L	R	T	Y	D	Î	W	A	N	T	N
I	W	E	P	A	L	D	A	N	G	K
N	T	A	M	E	Ş	U	N	S	D	Y
D	T	Ê	K	B	E	R	A	Y	Ê	Ê

3- Cihên vala dagirin.

WELAT	NETEWE	ZIMAN
.....	tirk
Almanya	almanî
Îran	fars
Amerîka	amerîkî
.....	japonî
Kûba
.....	kurd
Fransa
Îngilistan	îngiliz
.....	ermenî
Sûriye	erebî
Îsraîl	îbranî

B - Xwendin

1- Bajarê me

Navê bajarê me Agirî ye. Ew bajarekî dîrokî û mezin e. Navê wî yê berê Qerekose ye.

Çiyayê Agirî di nav tixûbên bajêr de ye. Nifûsa Agirî bi bajarok, belde û gundan ve 500 hezar e. Çemê Muradê yê bi nav û deng di kêleka bajêr re derbas dibe.

Di rojhilatê bajêr de navçeya wê Bazîd heye. Bazîd cihekî dîrokî ye. Qesra Îshaq Paşa û gora Ehmedê Xanî li Bazîdê ne. Her roj bi dehan kes li nava qesrê digerin û diçin serdana gora Ehmedê Xanî.

1- Ji hevokên li jêr yên rast bin, bi (r) yên çewt bin, bi (ç) xêz bikin

	Hevok	r	ç
1	Navê berê yê Agirî Qerekose ye.	✓	
2	Agirî bajarekî nû ye.		
3	Çiyayê Agirî di nav tixûbê bajarê Agiriyê de ye.		
4	Nifûsa bajêr bi tevahî 500 hezar e.		
5	Çemê Muradê di nav Agirî re derbas dibe.		
6	Bazîd li rojavayê bajêr dimîne.		
7	Qesra Îshak Paşa li Bazîdê ye.		
8	Gora Ehmedê Xanî li Bazîdê ye.		
9	Bazîd girêdayî Wanê ye.		
10	Gelek kes Qesra Îshak Paşa ziyaret dikin.		

2- Wendy qala welatê xwe dike.

Ez ji Hollandayê me, welatê min welatekî biçûk e. Ew li rojavayê Ewropayê ye.

Hollanda dikeve ser tixûbên du welatan: li rojhilat Almanya û li başûr jî Belçîka. Li aliyê rojava ve ew dikeve ser deryaya Bakur. Rûberê wê 41.526 kilometrên çargoşe ye. Nifûsa wê 16 mîlyon e.

Sîstema deshilata Hollandayê parlamenterî ye. Her wisa welatekê şahnişîn e. Ew ji 12 parêzgehan pêk hatiye. Zimanê fermî yê Hollandayê hollandî ye.

Paytexta wê Amsterdam e. Ew bajarekî gelekî xweş e.

Li Amsterdamê gelek avahiyên dîrokî hene. Li Amsterdamê kanal hene. Ew kanal li cihekî din nîn in, xweserî wê derê ne.

Her çiqas Amsterdam paytext e jî lê belê Den Haag (Lahey) navenda deshilata Hollandayê ye.

Holland yek ji welatên dewlemend e. Ji ber ku li bajarê Rotterdamê bendereke navneteweyî heye. Bi sedan keştiyên bazirganî rojane têne vê benderê. Hollanda di warê pîşesazî, çandinî û teknolojiyê de jî pêşketî ye.

Hollanda bi dewlemendiya cureyê gulan navdar e. Her sal bi bihayê milyonan ev gul têne firotin.

Li Hollandayê daristan pir in û gelekî xweş in.

Bajarê ku ez lê dijîm, navê wî Leiden e. Ev bajar, bajarekî dîrokî ye. Dîrokeke wî ya dûr û dirêj heye. Bo nimûne, zanîngeha ku ez lê dixebitim, li Hollandayê zanîngeha kevntirîn e. Ez ji welatê xwe gelekî hez dikim.

Bersiva van pirsên li jêr bidin.

1- Hollanda li ser kîjan parzemînê ye?

.....

2- Li rojhilata Hollandayê kîjan welat heye?

.....

3- Nifûsa Hollandayê çiqas e?

.....

4- Sîstema deshilata Hollandayê çî ye?

.....

5- Zimanê fermî yê Hollandayê çî ye?

.....

6- Navê paytexta Hollandayê çî ye?

.....

7- Li kîjan bajarê Hollandayê bendereke navneteweyî heye?

.....

8- Hollanda bi çiyê xwe navdar e?

.....

Deriyên Sûrên Amedê

Amed berê di nav sûran de bû. Sûrên Amedê di nav cihanê de bi nav û deng e. Sûr bi dirêjayî û mezinaya xwe di cihanê de piştî Dîwarê Çînê di rêza duyemîn de cih digirin. Armanca avakirina sûran parastina bajêr bû. Di serî de çar deriyên Sûrên Amedê hebûn. Sê derî jî paşê vebûn û hejmara deriyên bû heft. Li bakurê bajêr “Deriyê Çiyê”, li rojava “Deriyê Rihayê”, li başûr “Deriyê Mêrdînê”, li roj-hilat “Deriyê Nû” hene. Ji bilî van deriyên deriyek jî nêzikî Deriyê Çiyê heye. Ji vî derî re jî “Deriyê Sarayê” dibêjin. Du deriyên din jî di demên dawiyê de vebûn. Çemê Dîcleyê di ber sûran re derbas dibe. Li ber çem baxçeyên Hewselê hene. Dîmenên baxçeyan ji ser sûran gelekî xweş e. Ji ser sûran Pira Dehderî xuya dike.

3. Beşên hevokên ku hev temam dikin bigihînin hev.

1. Bajarê Amedê	a. li bakurê bajêr e.
2. Sûrên Amedê	b. di ber sûran re derbas dibe.
3. Heft deriyên	c. pir bi nav û deng in.
4. Deriyê Çiyê	d. berê di nav sûran de bû.
5. Çemê Dîcleyê	e. Baxçeyên Hewselê hene.
6. Li ber Çemê Dîcleyê	f. Sûrên Amedê hene.
7. Ji ser sûran	g. Pira Dehderî xuya dike.

1	2	3	4	5	6	7
d						

C- Hîndariyên rêzimanî

Daçek

1- Cihên vala yê li jêr bi daçekan dagirin.

- 1- Mala me Amede ye.
- 2- Ez Zanîngehê dixwînim.
- 3- Ew nav daristanê derbas dibe.
- 4- Pîrika min me çîrokan dibêje.
- 5- Ez mala xaltîka xwe hatim.
- 6- Mizgîn aliyê jêr dimeşe.
- 7- Evîne wêneyek dîwarê odeya xwe daliqand.
- 8- Komek zarok aliyê çepê tîn.
- 9- Em keştiyê çûn Girava Axtamarayê.
- 10- Mala Zozanê dûr xuya dike.

Peyvsazî

2- Van peyvên bigihînin hev û peyvên hevedudanî çêkin.

Peyva yekemîn	Peyva duyemîn	Peyva hevedudanî
1. çav	a. baş	çavşîn
2. roj	b. mîr
3. yek	c. reş
4. pis	d. hilat
5. dot	e. name
6. dil	f. mam
7. dep	g. xweş
8. dem	h. şîn
9. şev	i. şem
10. sal	j. ziman
11. rê	k. sal

unîte 8 PÊŞKETIN

► têkberên elektronîk ► kompîtur û înternet ► weşana bi kurdî ► rêziman

A- Têkberên elektronîk

1- Navdêrên di nava qadê de di bin wêneyan de binivîsin.

cilşo

firin

firaqşo

sarinc

televîzyon

şofben

kompîtur

tozmij

1)

2)

3)

4)

7)

5)

6)

8)

2- Kirîna têtberan

Kawa Em îro biçin têtberên nava malê bikin.

Şermîn Baş e, jixwe zêde dema me nema.

Kawa Ka em lîsteyekê amade bikin.

Şermîn Rast e, bêyî lîste nabe.

Kawa Tu bibêje, ez binivîsim.

Şermîn Çilşo, sarinc, firin, tozmij, televîzyon...

Kawa Wekî din, gelo em firaqşoyekê jî nekin?

Şermîn Niha ne pêwîst e, em ê firaqên xwe bi destan bişon.

Kawa Baş e, her wiha em kompîturekê jî bikin.

Şermîn Bila be. Gelo li malê xeta telefonê heye?

Kawa Erê, lê em ê înternetê jî girê bidin.

Şermîn Ew karê paşê ye.

Kawa Ev qas bes e. Nexwe em herin.

Şermîn Em biçin, dibe ku li firoşgehê jî hin tişt bên bîra me.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Şermîn dixwaze kîjan têtberan bikire?

.....

2. Ew ê firaqşoyekê jî bikin an na?

.....

3. Ew ê niha înternetê jî girê bidin?

.....

4. Kawa û Şermîn diçin ku derê?

.....

3- Li malê têkberên elektronîk

Gulçîn Tu bi xêr hatî.

Binevş Di nav xêrê de bî.

Gulçîn Tu çima ev qas dereng mayî?

Binevş Li malê gelek kar hebû. Bawer bike ez ji serê sibê ve rûneniştime.

Gulçîn Çima te çi kar kir?

Binevş Ez serê sibê rabûm, min taştê amade kir. Piştê min zarok şandin dibistanê. Paşê, min tozmij vekir û nava malê malaşt. Min nava malê hinekî berhev kir. Ji êvar de hinek firaqên qirêjî hebûn, min ew xistin firaqşoyê. Hevjînê min êvarê hinek kinc

avêtin cilşoyê, min ew raxistin.

Gulçîn Bi rastî tu gelekî jêhatî yî. Li mala me van karan Ferzende dike. Ez bi xwe tenê xwarinê amade dikim, wekî din ez têkilî tu karî nabim.

Binevş Hevgîn jî hinek karan dike, lê karê wî zêde ye, jixwe bi derengî tê malê, lewre jî ez naxwazim ew zêde karê malê bike.

Gulçîn De baş e, ka ez ji te re çay û paste bînim, hinekî bêhna xwe vede...

Binevş Spas, mala te ava.

Gulçîn Mala te jî ava.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Binevş çima dereng ma?

.....

2. Binevşê çi kar kir?

.....

3. Di mala Gulçîne de karên malê kî dike?

.....

4. Hevgîn çima karê malê zêde nake?

.....

5. Gulçînê ji bo Binevşê çi amade kir?

.....

B- Kompîtur û Înternet

1- Pirsên li jêr nîqaş bikin.

- 1) Hûn kompîturê bi kar tînin?
- 2) Hûn kompîturê bi çi armancê bi kar tînin?
- 3) Bandora înternetê li ser jiyana we çi ye?

Di roja îroyîn de gelek amûrên nû yên ragihandinê derketine. Êdî em bêyî van amûran nikarin bijîn. Ji van a herî girîng kompîtur e. Di jiyana me de kompîtur cihekî gelekî girîng digire.

Wekî mînak, kompîtura min pir bi kêrî min tê. Ez nivîsên xwe li ser kompîturê dinivîsim. Tiştekî ku girîngiya kompîturê zêde dike jî înternet e. Em dikarin gelek agahiyên pêwîst bi riya înternetê peyda bikin.

Her wiha di înternetê de tîşkename (e-mail) jî gelekî girîng û pêwîst e. Êdî kes nameyan ji hev re naşîne, li şûna wan, tîşkenameyan ji hev re dişînin.

Li ser tora înternetê, gelek malpar hene. Hinek malper namedankan jî didin bikarhênerên xwe. Mirov dikare di ser namedankan re peyamhinêrê (msn) jî bi kar bîne. Ez bi xwe jî peyamhinêrê bi kar tînim. Her wiha kameraya min jî heye, ez dikarim bi hevalên xwe yên dûr re rasterast bipeyivim. Ji bo ku deng neçe derve jî, ez berguhkê bi kar tînim. Ez bi berguhkê li stranên jî guhdariyê dikim. Ez jî ser înternetê hinek bernamêyên nû dadixim, hin caran jî stranên mp3 û dîmenên mp4 dadixim.

Amûreke din a girîng jî telefona destan e, ez bi riya telefonê dikarim peyaman ji hevalên xwe re bişînim, her wiha ez dikarim li radyo û muzîkê jî guhdariyê bikim. Êdî em dikarin bi riya telefonê bikevin înternetê jî. Van amûran jiyana me gelekî hêsan kiriye. Em dikarin bi nas û dostên xwe re danûstandinê bikin, lê ev amûrên nû, nikarin cihên sohbetêke xweş a rû bi rû, nivîsandina nameyekê û di sînemayê de temaşekirina li filmekî bigirin.

2- Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Ji amûrên serdema nû ya herî girîng kîjan e?

.....

2. Nivîskar çawa ji kompîturê sûdê werdigire?

.....

3. Em bi riya înternetê dikarin çi bikin?

.....

4. Bi kîjan amûrê mirov dikare bi hevalên xwe bipeyive?

.....

5. Îro cihê nameyan çi girtiye?

.....

6. Telefona destan bi kêrî çi tê?

.....

C- Weşana bi kurdî

1- Kî dizane?

1- Yekemîn rojnameya kurdî kîjan e?

- a) Hawar b) Roja Nû c) Riya Teze d) Kurdistan

2- Kê kovara Hawar derxistiye?

- a) Cegerxwîn b) Celadet Bedirxan c) Pîrêmêrd d) Erebb Şemo

3- Yekemîn radyoya ku bi kurdî weşan kiriye kîjan e?

- a) Radyoya Erîvanê b) Radyoya Tehranê c) Şerq el Adna d) Dengê Mezopotamya

4- Yekemîn televîzyona peykî ya kurdî kîjan e?

- a) Xebat Tv b) Roj Tv c) Med Tv d) Kurdistan Tv

2. Çapemeniya kurdî

Diyar Yekemîn rojnameya kurdan kîjan e, Azad?

Azad Yekemîn rojnameya kurdan “Kurdistan” e. Ew di 22’yê Avrêla 1898’an de li Qahîreyê hatiye weşandin.

Diyar Kê ew rojname derxistiye?

Azad Ji malbata Bedirxaniyan Mîqdat Mîthat Bedirxan ew derxistiye.

Diyar Di wê demê de wekî din tu weşanên kurdan hene?

Azad Di destpêka sedsala bîstan de li Stenbolê gelek kovarên bi kurdî û Osmanî hatine derxistin. Wekî mînak kovarên Jîn Hetawî Kurd/Rojî Kurd, Kurdistan.

Diyar Piştî avakirina komarê van xebatan dom kiriye?

Azad Na. Mixabin piştî ku komara tirk hatiye avakirin, li Tirkîyeyê derfetên weşana bi zimanê kurdî nemane. Weşanên bi zimanê kurdî li parçeyên

din ên Kurdistanê hatine derxistin.

Diyar Kîjan weşan hatine derxistin?

Azad Mirov dikare navê weşanên mîna Hawar, Ronahî, Roja Nû, Riya Teze, Zarî Kurmancî bide. Ji van Hawar ji bo pêşveçûna zaravayê kurmancî pir girîng e. Alfabe ya latînî ya kurmancî cara yekemîn di vê kovarê de hatiye bikaranîn. Hawar di 15’ê Gulana 1932’an de derketiye. Ev roj niha wekî Cejna Zimanê Kurdî tê pîrozkirin.

Diyar Bi qasî ku ez dizanim li Bakur, di salên 1990’î de gelek kovar û rojnameyên mîna Welat, Rewşen, Tewlo, Pîne, Nûbihar, hatine weşandin.

Azad Niha jî li her çar parçeyên Kurdistanê bi sedan kovar û rojname hene. Niha sê rojnameyên rojane; Azadiya Welat, Xebat û Kurdistanî Nwê weşanê dikin.

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1. Yekemîn rojnameya Kurdan kîjan e?

.....

2. Rojnameya Kurdistanê li ku derê dest bi weşanê kiriye?

.....

3. Rojnameya Kurdistanê ji hêla kê ve hatiye weşandin?

.....

4. Di destpêka sedsala bîstan de li Stenbolê kîjan kovar hatine derxistin?

.....

5- Cejna Zimanê Kurdî kîjan roj e?

.....

6- Niha kîjan rojname bi kurdî rojane weşanê dikin?

.....

3. Radyo

Di dîrokê de yekemîn radyoya ku bi kurdî weşan kiriye, radyoya Şerq el Adna ye. Ev radyo ji hêla Brîtanayê ve hatiye damezirandin û li Jafnayê dest bi weşanê kiriye. Ji sala 1923'yan heta 1929'an li herêma xweser a kurdan a Yekîtiya Sovyetê bi kurdî weşana radyoyê hatiye kirin. Di sala 1941'ê de Hikûmeta Fransayê radyoyeke bi navê Radyoya Levant ava kiriye. Di vê radyoyê de jî di hefteyê de du caran 30 nîv saet weşan bi zimanê kurdî jî hatiye kirin û weşana vê radyoyê heta sala 1946'an dom kiriye.

Di dîroka ragihandinê ya kurdan de êzgehên radyoyê yên mîna Radyoya Êrîvanê, Radyoya Tehranê û Radyoya Baxdayê pir girîng in. Niha jî bi dehan radyo bi kurdî weşanê dikin. Hinek ji wan êzgehên ev in: Dengê Amerîkayê, Dengê Mezopotamya, Kurdistan Radio, Nêwa Kurd Radio, SBS-Kurdî (Awîstralya), Radyo Zeyale (Swêd).

Cihên vala li gorî nivîsa li jor dagirin.

- 1- Di dîrokê de yekemîn radyoya ku bi kurdî weşan kiriye ye.
- 2- Radyoya Şerq el Adnayê ji hêla ve hatiye damezirandin.
- 3- Radyoya Levant heta sala weşana xwe domandiye.
- 4- Sê radyoyên girîng ên di dîroka kurdan de cih girtine,, ne.
- 5- Navên sê radyoyên ku niha bi kurdî weşanê dikin ev in:,,

4. Televîzyon

Yekemîn televîzyona bi kurdî Xebat Tv ye. Wê di sala 1992'yan de dest bi weşanê kiriye. Ew televîzyona herêmî niha jî bi navê K. TV weşana xwe didomîne. Yekemîn televîzyona peykî (satelaytî) Med Tv ye. Destpêka weşana wê jî 1995 e. Niha hejmara televîzyonên peykî jî 10'an derbas bûye. Hinek ji wan televîzyonan ev in: Roj Tv, MMC, Kurdistan Tv, KurdSat, Zagros Tv, Newroz Tv, Rojhilat Tv, Tishk Tv, Komala Tv û Sahar Tv...

Ji bilî van li ser înternetê bi sedan malperên bi kurdî hene. Ew malper dikarin hemû sînoran derbas bikin û bihêlin ku kurd ji hev agahdar bibin.

Pirsên li jêr li gorî nivîsa li jor bibersivînin.

1. Yekemîn televîzyona bi kurdî kîjan e?
.....
2. Xebat Tv kengî dest bi weşanê kiriye?
.....
3. Yekemîn televîzyona peykî (satelaytî) kîjan e?
.....
4. Navên pênc televîzyonên ku bi kurdî weşanê dikin binivîsin.
.....

D- Rêziman

1- Dema boriya dûdar

Li gorî lêkerên negerguhêz

lêker	rayeka dema borî	qertafa dema boriya dûdar	kirde	pêveber
çûn	çû	e/iye	Ez	çûme
			Tu	çûyî
			Ew	çûye
		ne/ine	Em	çûne
			Hûn	çûne
			Ew	çûne

Li gorî lêkerên gerguhêz

lêker	rayeka dema borî	qertafa dema boriya dûdar	kirde	bireser	pêveber
xwarin	xwar	e/iye	Min	sêv	Xwariye (yekjimar)
			Te		
			Wî /wê		
		ne/ine	Me		Xwarine (pirjimar)
			We		
			Wan		

Li gorî bireser kişandina lêkerên gerguhêz

lêker	kirde	bireser	pêveber
dîtin	Te	ez	dîtime
	Min	tu	dîtiyî
	Wan	ew	dîtiye
	Wê	em	dîtine
	Me	hûn	dîtine
	Wî	ew	dîtine

Mînak:

- Di roja îroyîn de gelek amûrên nû yên ragihandinê derketine.
- Di 22'yê avrêla 1898'an de li Qahîreyê jihêla Mîqdat Mîthat Bedirxan ve hatiye weşandin.
- Van amûran jiyana me gelekî hêsan kiriye.
- Îro cihê nameyan çî girtiye
- Di van salan de gelek weşanxane vebûne û wan bi sedan pirtûkên bi kurdî weşandine.

2- Avaniya tebatî

Dema niha

cînavkên kesane	lêkera alîkar (hatin)	lêkera bingehîn (dîtin)
Ez	têm	dîtin
Tu	têyî	
Ew	tê	
Em	tên	
Hûn	tên	
Ew	tên	

Dema bê

cînavkên kesane	daçeka dema bê	lêkera alîkar (hatin)	lêkera bingehîn (girtin)
Ez	dê	bêm	girtin
Tu	dê	bêyî	
Ew	dê	bê	
Em	dê	bên	
Hûn	dê	bên	
Ew	dê	bên	

Dema boriya têdeyî

cînavkên kesane	lêkera alîkar (hatin)	lêkera bingehîn (veşartin)
Ez	hatim	veşartin
Tu	hatî	
Ew	hate	
Em	hatin	
Hûn	hatin	
Ew	hatin	

Dema boriya dûdar

cînavkên kesane	lêkera alîkar (hatin)	lêkera bingehîn (veşartin)
Ez	hatime	veşartin
Tu	hatiyî	
Ew	hatiye	
Em	hatine	
Hûn	hatine	
Ew	hatine	

Her sal bi dehan pirtûk têne çapkirin.

Di destpêka sedsala bîstan de li Stenbolê Jîn û Rojî Kurd hatin derxistin

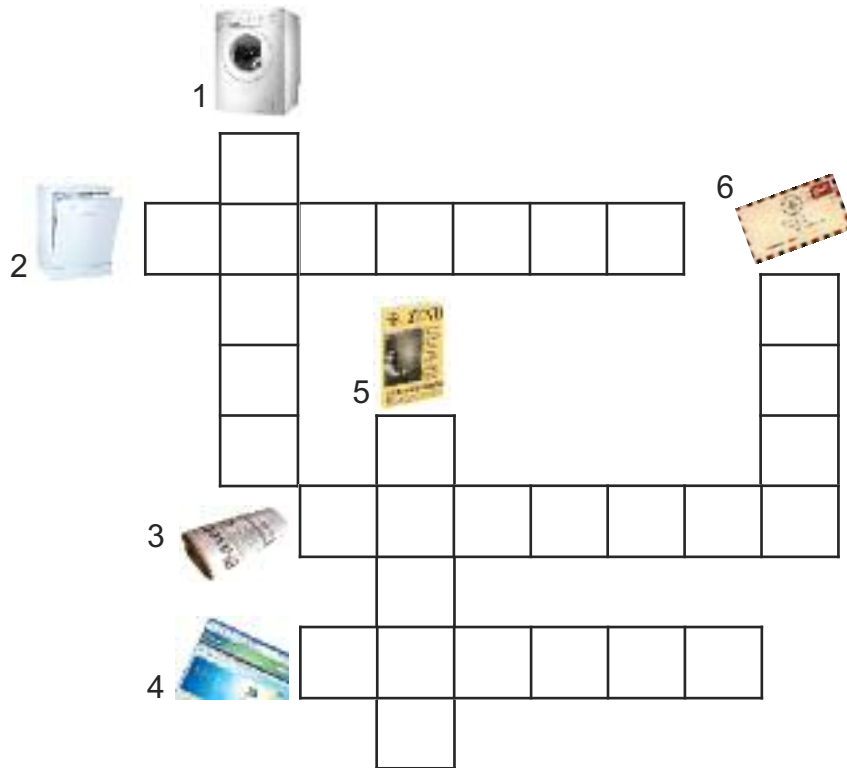
Rojnameya Kurdistan di sala 1898'an de li Qahîreyê hate veşandin.

Piştî ku komara tirk hat avakirin, Li Tirkiyeyê derfetên weşana bi zimanê kurdî neman.

Bi tenê, di sala 2007'an de 110 pirtûk hatin çapkirin.

A - Xebata li ser peyvan

1- Li gorî wêneyan xaçepirsê dagirin.

1- Cihên vala bi peyvên li jêr dagirin.

cilşo, sarinc, firaqşo, tozmij, malper, tîşkename, peyamhinêr, namedank

- 1- Ez kincên xwe binaşom.
- 2- Ew her roj li..... xwe dinêre û xwe dixwîne.
- 3- Ez duh ketim înternetê mindibistana me vekir.
- 4- Hogir îro bi riya bi min re axivî.
- 5- Ez ê firaqên xwe bixim
- 6- Ez malê bi dimalim.
- 7- Ji bo ku sar bibe, em avê dixin

B- Xwendin

Ragihandin

Ragihandin ji bo mirovan pir grîng e. Ji bo vê yekê xebat bêrawestan hatine domandin. Di sala 1887'an de Heinrich Hertz pêlên radyoyê derxistin holê. Di sala 1894'an de Oliver Lotge bêtêl û birûske îcad kirin. Di sala 1901'ê de jî Marconî radyo îcad kir. Teknolojiya radyoyê ya pêşketî guherînên nû afirandin. Teknolojiya sînema û radyoyê bi hev re hatin bikaranîn. Di dawiyê de jî televîzyon derket holê. Weşana televîzyonê cara yekemîn di sala 1936'an de li Londonê dest pê kir. Li Tirkiyê weşan di sala 1970'yî de pêk hat. Di sala 1984'an de weşana rengîn dest pê kir. Di warê ragihandinê de pêşketineke girîng jî îcadkirina telefonê ye. Mucîdê mezin Graham Bell di sala 1876'an de telefon îcat kir. Bi îcada telefonê re ragihandina navbera mirovan pir hêsan bû. Mesafeya di navbera mirovan de bi awayekî ji holê rabû. Ev xizmet bi lez û bez li her derê belav bû. Telefon piştî demekê bûn otomatîk, paşê jî telefon yekser ji têlan rizgar bûn. Niha jî telefon ketine berîkên mirovan. Îro em dikarin bi telefona xwe wêneyan bikêşin, dangan tomar bikin, dîmenan bikêşin, peyaman bişînin û bikevin înternetê. Her wiha em dikarin wêne, peyaman, dengên tomarkirî ji kesên din re bişînin.

1- Pirsên li jêr li gorî teksta li jor bibersivînin?

1- Bêtêl û birûske kengî û ji hêla kê ve hatin îcadkirin?
.....	4- Navê mucîdê telefonê çi ye?
.....
2- Weşana televîzyonê cara pêşîn kengî û li ku dest pê kir?
.....	5- Bi vedîtinê telefonê re çi ji holê rabû?
.....
3- Li Tirkiyeyê televîzyonê kengî dest bi weşana rengîn kir?
.....	6- Îro em dikarin bi telefonê kîjan karan bikin?
.....

C- Hîndariyên rêzimanî

1- Van hevokan li gorî demên destnîşankirî biguherînin.

- 1- Li ber mala me dibistaneke nû tê avakirin. (Dema boriya têdeyî)
.....
- 2- Par zêdetirî sed pirtûkên bi kurdî hatin weşandin. (Dema boriya dûdar)
.....
- 3- Îsal dê li Amedê mîhrîcaneke mezin were lidarxistin. (Dema niha)
.....
- 4- Li Amedê filmê Bahoz hate nîşandayîn. (Dem bê)
.....
- 5- Di destpêka sedsala nozdehan li Stenbolê gelek kovarên kurdî hatine weşandin. (Dema boriya têdeyî)
.....

2- Cihên vala bi lêkera alîkar a avahîna tebatî dagirin.

- 1- Li her derê kulfîlk çandin (dema boriya têdeyî)
- 2- Her roj mirovên azadîxwaz girtin. (dema niha)
- 3- Îro nebe jî sibe dê çareya şêrpenceyê dîtin. (Dema bê)
- 5- Pirtûka Mehmet Uzun Siya Evînê nasandin. (Dema boriya dûdar)

3- Van hevokên bi avaniya lebatî bikin forma tebatî.

Mînak

Di sala 1901'ê de Marconî radyo îcad kir.

Di sala 1901'ê de radyo (ji hêla Marconî ve) hate îcadkirin.

- 1- Mîqdat Mîthat Bedirxan di sala 1898'an de Rojnameya Kurdistan derxist.
.....
- 2- Ehmedê Xanî di sala 1684'an de Nûbara Biçûkan nivîsand.
.....
- 3- Di sala 1941'ê de hikûmeta Fransayê Radyoya Levant ava kiriye.
.....
- 4- Kurdan heta niha zêdetirî deh televîzyonên peykê ava kirine.
.....
- 5- Kurd her sal 22'yê rêbendanê de avabûna Komara Mehabadê pîroz dikin.
.....
- 6- Şaredariya Amedê sala bê dê gelek parkên nû veke.
.....

4- Van hevokên dema boriya têdeyî bikin dema boriya dûdar.

Mînak

Di sala 1894 de Oliver Lotge bêtêl û birûske îcad kirin.

Di sala 1894 de Oliver Lotge bêtêl û birûske îcad kirine.

- 1- Teknolojiya radyoyê ya pêşketî guherînên nû afirandin.
.....
- 2- Weşana televîzyonê cara yekemîn di sala 1936'an de li Londonê dest pê kir.
.....
- 3- Li Tirkiyê weşana televîzyonê cara pêşî di sala 1970 de pêk hat.
.....
- 4- Mucîdê mezin Graham Bell di sala 1876 de telefon îcat kir.
.....
- 5- Şerefxanê Bedlîsî pirtûka xwe ya dîrokê Şerefname di sala 1597'an de qedand.
.....

Lêker*

rader	dema borî	dema niha
anîn	anî	tîne
avêtin	avêt	diavêje
axivîn	axivî	diaxive
barîn	barî	dibare
bersivandin	bersivand	dibersivîne
bezîn	beziya	dibeze
braştin	braşt	dibirêje
birin	bir	dibe
borîn	borî	dibore
bûn	bû	dibe
ceribandin	ceriband	diceribîne
civîn	civiya	dicive
çandin	çand	diçîne
çêkirin	çêkir	çêdike
dagirtin	dagirt	dadigire
daliqandin	daliqand	dadiliqîne
damezirandin	damezirand	dadimezirîne
dan	da	dide
danasîn	danasand	dadinasîne
daxistin	daxist	dadixe
derketin	derket	derdikeve
derxistin	derxist	derdixe
dîtin	dît	dibîne
domandin	domand	didomîne
firotin	firo	difiroşe
gerandin	gerand	digerîne
gerîn	geriya	digere
gihaştin	gihaşt	digihêje
girtin	girt	digire
gotin	got	dibêje
guhartin	guhart	diguhêre
guherîn	guherî	diguhere
hatin	hat	tê
hebûn	hebû	heye
herikîn	herikî	diherike
hiligirtin	hiligirt	hildigire
jyîn	jiya	dijî
karîn	karî	dikare
ketin	ket	dikeve
kirin	kir	dike
kirîn	kirî	dikire

rader	dema borî	dema niha
kişandin	kişand	dikişîne
kutan	kuta	dikute
kutandin	kutand	dikutîne
lîstin	lîst	dilîze
man	ma	dimîne
meşîn	meşiya	dimeşe
nasîn	nasî	dinase
nivîsîn	nivîsî	dinivîse
pehtin	peht	dipêje
peyvîn	peyvî	dipeyive
qedîn	qediya	dîqede
qerisîn	qerisî	dîqerise
qeşartin	qeşart	dîqeşêre
qewimîn	qewimî	dîqewime
rabûn	rabû	radibe
ragihandin	ragihand	radigihîne
raketin	raket	radikeve
raxistin	raxist	radixe
rûniştin	rûnişt	rûdine
sotin	sot	disoje
standin	stand	distîne
şandin	şand	dişîne
şûştin	şûşt	dişo
tewandin	tewand	ditewîne
vebûn	vebû	vedibe
vedan	veda	vedide
vegerîn	vegeriya	vedigere
vegotin	vegot	vedibêje
veqetandin	veqetand	vediqetîne
veşartin	veşart	vedişêre
vexwarin	vexwar	vedixwe
wergerandin	wergerand	werdigerîne
wergitin	wergirt	werdigire
weşandin	weşand	diweşîne
weşîn	weşiya	diweşe
xebitîn	xebitî	dixebite
xistin	xist	dixe
xwarin	xwar	dixwe
xwestin	xwest	dixwaze
zanîn	zanî	dizane
zivirîn	zivirî	dizivire

* Lêker li gorî kesê/a seyem hatine kişandin.

BERSIVDANK

UNÎTE 1 NASÎN

A Hevnasîn

- 4- çawa / ez / yî / im / navê / ku / ji /
- 6- te / min / navê / Azad / ku / ji / ez
- 7- Bersivên xwendekaran
- 8- Bersivên xwendekaran

D- Nasîna kes û tiştan

3- Navên van tiştan li bin wan binivîsin.

- 1-kaxiz, 2- çente, 3- pênûs, 4- qelemtraş, 5- rastkêş,
- 6- jêbir, 7- ferheng, 8- kursî, 9- pirtûk, 10- lînûsk,
- 11- kilspî, 12- nexşe, 13- demjimêr, 14- pênûsdank

SPARTEK

A- Xebata li ser peyvan

1- xaçepirs

- 1- rastkêş, 2- lînûsk, 3- demjimêr, 4- pirtûk,
- 5- pênûsdank, 6- salname, 7- jêbir

2- Nêçîra peyvan

- 1) şevbaş, 2) pirtûk, 3) rojbaş, 4) mase, 5) lînûsk,
- 6) xwendekar, 7) kilspî, 8) jêbir, 9) spas
- 10) mamoste, 11) dep

B- Bikaranîna zimên

- 1- navê / e / çî / min / ku/ yî/ ji / me / ji/ me / bi /
- kêfxweş / jî /
- 2- êvarbaş / çawa / ez / im / ez / baş

3- Hevokan bigihînin hev.

- 1d, 2e, 3b, 4c, 5a

- 4- kî / e/ kî / Pelşîn / Azad/ im / ew / e / ew / Rizgar
- / hûn / Azad

- 5- çî / çî / e / ne / ev / ne / ew / ye / ew

- 6- Pirsan binivîsin.

- 1- Navê te çî ye?
- 2- Tu kî yî?
- 3- Tu ji ku yî?
- 4- Lezgîn ji ku derê ye?
- 5- Ew çî ye?

- 6- Ev çî ye?
- 7- Hûn ji ku derê ne?
- 8- Ew kî ye?
- 9- Ev kî ye?
- 10- Ew çî ne?

C- Hîndariyên Rêzimanî

- 1- ye / ye / e / e / ye / e
- 2- im / î / e / in / in / in
- 3- me / yî / ye / ne / ne / ne

UNÎTE 2 MALBAT

A- DANASÎNA KESÊN DI MALBATÊ DE Malbata Dîlanê

- 1- Di mala wê de heft kes hene.
- 2- Rodî bavê Dîlanê ye.
- 3- Navê wê Dilşa ye.
- 4- Xwîşk û birayekî wê hene.
- 5- Navê dapîra wê Xecê ye.
- 6- Qenco bapîrê Dîlanê ye.

B- HEJMAR

2- Diyalog

- 1-Hêlîn hevdeh salî ye.
- 2- Dîlan hejdeh salî ye.

3- Bersivên xwendekaran

C- HEYE/ HENE

1- Çend xwîşk û birayên te hene?

- 1- Sê xwîşkên Azad hene.
- 2- Birayekî Azad heyê.
- 3- Xwîşkek û du birayên Diyar hene.

D- DANASÎNA XIZMAN

- 2- Cihên vala dagirin.
- 1-bapîrê, 2- biraziyê, 3- bûka, 4- bûra, 5- neviya,
- 6- xwarziya, 7- xwîşka, 8- tiyê, 9- hevjiîna

E- DANASÎNA HEVAL Û HOGIRAN

1- Bersivên pirsan binivîsin.

- 1) Azad hejdeh salî ye.
- 2) Azad di polan çaran de ye.
- 3) Di fêrgeha Azad de sih û pênc kes hene.
- 4) Berpirsa fêrgehê Dîlan e.

F- KAR Û PÎŞE

1- Pirsên li jêr li jorî nivîsê bibersivînin.

- 1- Ew mamoste ye.
- 2- Ew pêncî û pênc salî ye.
- 3- Du birayên wê hene.
- 4- Ew rojnamevan e.
- 5- Navê wê Şîlan e.
- 6- Du kurên wî hene.

2- Cihên vala dagirin.

- 1- mamoste, 2- bazirgan, 3- bijîşk, 4- rojnamevan, 5- ajokar, 6- hunermend, 7- karker, 8- firoşkar

G- Hîndariyên Rêzimanî

1- Qertafên nebinavkirinê

- 1) -ek, 2) -in, 3) -ek, 4) -in

2- Vetandekên binavkirî

- 1) -a 2) -ê 3) -ên 4) -a 5) -ê / -a 6) -ê / -a

3- Veqetandekên nebinavkirî

- 1) -ekî 2) -ine 3) -ekî 4) -eke 5) -eke 6) -ine

4- Valahiyan dagirin.

- 1) -a, 2) -ê, 3) -ên, 4) -eke, 5) -eke, 6) -eke/-ekî, 7) -ek, 8) -in

SPARTEK

A- Xebata li ser peyvan

1- Neçîra peyvan

- 1- dapîr, 2- xwîşk, 3- bav, 4- dotmam, 4- met, 5- ap, 6- keç, 7- bira, 8- dê, 9- bapîr, 10- law, 11- mam, 12- xaltî

2- Hevokan li jêr bigihînin hev

- 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

B- Hejmar

1- Hejmarên li jêr bi nivîskî binivîsin.

- yek, du, sê, çar, pênc, şeş, heft, heşt, neh, deh, yazdeh, dozdeh, sêzdeh, çardeh, pazdeh, şazdeh, hevdeh, hejdeh, nozdeh, bîst, bîst û yek

C- Bikaranîna zimên

1- Cihên vala dagirin

- 1) min/ navê/ wê,
- 2) e / navê/ çi / ye / wî / e / çend / ye / ew / salî / ye
- 3) navê / rojbaş / Besna / ye / min / e/ salî / ez / me

2- Hevokan bigihînin hev.

- 1c, 2e, 3a, 4b, 5d

3- Cihên vala dagirin.

- 1) te / hene / navên / navê
- 2) hene/ min / navê / birayê
- 3) hene/ min / ne / in

4- Danasîna Jiyan

- 1a, 2d, 3c, 4b

5- Valahiyan dagirin.

- e / im / min / e / hene / min / e / min / ye / min / heyê

6- Rast û çewt

- 1- çewt, 2- çewt, 3- rast, 4- çewt, 5- rast, 6- çewt, 7- rast

D- Hîndariyên Rêzimanî

1- Cihên vala dagirin.

- 1) min, 2) te, 3) wî, 4) wê, 5) me, 6) wan.

2- Cihên vala dagirin.

- 1) -a, 2) -yê, 3) -ê, 4) -yê, 5) -ên, 6) -yên, 7) -ê, 8) -a, 9) -ên, 10) -yên, 11) -ên, 12) -ê, 13) -yê, 14) -a

3- Cihên vala dagirin.

- 1) -eke, 2) -yekî, 3) -eke 4) -yekî, 5) -ekî, 6) -eke, 7) -ine, 8) -eke, 9) -yekî, 10) -ekî, 11) -ekî

UNÎTE 3 DEM Û SAL

C-ROJEKE DÎLANÊ

- 1- Dîlan her roj serê sibê zû radibe.
- 2- Ew taştêya xwe dixwe.
- 3- Waneyên wê nivro diqedin.
- 4- Ew firavîna xwe li malê dixwe.
- 5- Tevî malbata xwe şîvê dixwe.
- 6- Dîlan spartekên xwe piştî şîvê çêdike.
- 7- Ew li televîzyonê temaşe dike û radikeve.

D-BERNAMEYA DÎLANÊ YA HEFTANE

- 1- Ew roja duşemê diçe avjeniyê.
- 2- Ew roja sêşemê beşdarî xebatên şanoyê dibe.
- 3- Dîlan roja çarşemê li malê dimîne.
- 4- Ew roja pêncşemê dema xwe bi hevalên xwe re derbas dike.
- 5- Ew roja îne diçe kursa gîtarê.

E- RÊZIMAN

1- Dema niha

- 1- dixwînim
- 2- naxwe
- 3- vedixwî
- 4- radibin
- 5- diçe
- 6- temaşe dikin
- 7- ranakevim
- 8- dinivîsî

2- Tewang

1) Cihên vala dagirin

1) -yê, 2) -î, 3) -ê, 4) -an

2) Cihên vala dagirin.

1) -ekî, 2) -ekî, 3) -inan 4) -ekê

SPARTEK

A- Xebata li ser peyvan

1- Cihên vala dagirin.

1) havîn, 2) payîz, 3) kulfîlk, 4) berf, 5) peyk, 6) gerestêrk, 7) fêkî, 8) sar

2- Navên mehan

Bihar: adar, avrêl, gulan

Havîn: pûşper, tîrmeh, gelawêj

Payîz: rezber, kewçêr, sermawez

Zivistan: berfanbar, rêbendan, reşemî

3- Neçîra peyvan

1) payîz
2) bihar
3) havîn
4) zivistan
5) avrêl
6) adar
7) sermawez
8) gelawêj
9) gulan
10) reşemî

4- Cihên vala dagirin.

demsal / biharê / kulfîlk / havîn / germ / fêkî / payîz / pel / baran / dibistan / sar / berf

5- Beşên hevokan bigihînin hev.

1d, 2e, 3a, 4b, 5c, 6g, 7f

B- BIKARANÎNA ZIMÊN

1- Lêkerên li jêr li gorî dema niha bikişînin.

1) diçim, 2) tîn, 3) nake, 4) vedike, 5) radikeve, 6) naçin, 7) naxwin, 8) dişo, 9) naxwazî, 10) venaxwe

2- Bi bêjeyên li jêr hevokan çêkin.

1) Ez tu car taştê naxwim.
2) Hêlîn li Kerboranê dijî.
3) Em azadiyê dixwazin.
4) Tu li televîzyonê temaşe dikî?
5) Ew ji avjeniyê hez dike.
6) Em carinan diçin geştê.
7) Jiyan bi şev dereng radikeve.

3- Van lêkeran li gorî dema niha bikişînin.

hişyar dibe / dişo / dixwe / diçe / diqedin / tê / dilîze / çêdike / radikeve

4- Rast û çewt

1) rast, 2) çewt, 3) rast, 4) çewt, 5) çewt, 6) çewt

5- Bersivên xwendekaran

6- Cihên vala dagirin.

1) Qertafên tewangê yên binavkirî

1) -ê, 2) -an, 3) -ê, 4) -an, 5) -î, 6) -î, 7) -ê, 8) -ê

2) Qertafên tewangê yên nebinavkirî

1) -inan, 2) -ekê, 3) -ekî, 4) -inan, 5) -inan, 6) -ekê, 7) -yekê, 8) -ekê

UNÎTE 4 PÊDIVÎ

A- LI MALÊ

1- Danên xwarinê

1- Ew dixwaze hêkekê bixwe.
2- Pelîn şîr venaxe.
3- Serhat ji mêst hez dike.
4- Dîlan ji dimsê pir hez dike.
5- Li gorî Serhat hêkerûn û qelî pir xweş in.

B- RÊZIMAN

1- Lêkerên li jêr bikin forma raderî

1) kirin, 2) anîn, 3) kirîn 4) kirin, 5) vekirin, 6) girtin, 7) pehtin, 8) biraştin

2- Cihên vala dagirin

1) bixwim, 2) bikire, 3) dixwazî, 4) hîn bibin

C- LI SÛKÊ

1- Navên sebze û fêkiyan

Navên van fêkî û sebzeyan binivîsin.

1) alû, 2) balîcan, 3) gêzer, 4) hejîr, 5) vîşne, 6) zebeş, 7) hinar, 8) îsot, 9) hirmî, 10) kartol, 11) lîmon, 12) şemamok 13) pîvaz, 14) mişmiş, 15) fasûlî, 16) firengî, 17) gilgil, 18) kelem, 19) tûzik, 20) tû, 21) bexdenûs, 22) tiriyê reş, 23) mandalîna, 24) kundir, 25) tiriyê zer, 26) porteçal, 27) sêv, 28) xiyar, 29) xox, 30) sîr

2- Rodî fêkiyan dikire

1) Rodî dixwaze sê kîlo sêv bikire.
2) Rodî du kîlo tiriyê reş dikire.
3) Sertac dê kîloyek hinar bikire.
4) Pêwîstiya wî bi baqek pîvazên ter heye.
5) Ji ber ku mêvanên wî hene.

3- Kiriyaî

a- Beşên hevokan bigihînin hev.

1b, 2d, 3a, 4e, 5c

D- CIL Û BERG

1- Navên cilan li bin wêneyan binivîsin.

1- dêre, 2- gore, 3- derpê, 4- fîstan, 5- lepik, 6- şal, 7- kurtek, 8- şimik, 9- binkiras, 10- sako, 11- sol,

2- Li firoşgeha cil û bergan

Pirsên li jêr li gorî diyaloga li jor bibersivînin.

1- Reyona cil û bergên jinan li qata herî jor e.
2- Evîn fîstanekî gulgulî dixwaze.
3- Zozan dixwaze dêreyeke sor bikire.
4- Dêre li bejna Zozanê hat.
5- Ji ber ku fîstan fireh e.

E-RÊZIMAN

2- Cihên vala bi rengderên hevrûkirî dagirin.

1- *hêdîtir / lezgîntir*, 2- *bilindtir / nizmtir*, 3- *tirştir / şîrîn-
tir*, 4- *biçûktir / mezintir*, 5- *dirêjtir / kintir*, 6- *nermtir /
hişkîtir*

SPARTEK

A- Xebata li ser peyvan

1-Navên tiştan binivîsin.

1) firengî, 2), tivir, 3) gûz, 4) kelem, 5) alû, 6) zebeş, 7) balîcan, 8) tirî, 9) zerdelî, 10) vîşne

2- Tabloya cil û bergan

jin: fîstan, dêre, deling, laçik, binkiras

mêran: kurtek, şal, suxme, sako

hevpar: derpê, sol, şimik, palto, lepik, gore, kiras

3- Neçîra peyvan

1) kurtek, 2) gore, 3) şal, 4) ranîk, 5) dêre, 6) derpê, 7) fîstan, 8) sol, 9) sako

B- Bikaranîna zimên

1- Valahiyan dagirin.

zebeşekî / çend / kîlo / tirî / digire / panot

2- Beşên hevokan bigihînin hev.

1b, 2a, 3d, 4c

3- Hevokên li jêr sererast bikin.

1) Zebeşek bi çiqasî ye?
2) Kîloya tiriye bi çend panotan e?
3) Niv kîlo dendikên gulan çiqas digire?
4) Libet kelem bi çar panotan e.
5) Baqet bexdenûs bi bîst û pênc qurîşan e.
6) Kîloya îsotan bi çendan e?

4- Cihên vala dagirin.

yek / sê / pênc / heft / neh / dozdeh / çardeh / şazdeh / hejdeh / bîst / bîst û yek / bîst û sê / bîst û pênc / bîst û heft / bîst û neh / sî û yek / bîst / çil / şêst / heftê / sed / sed û du / du sed / çar sed / şeş sed / neh sed /

C- HÎNDARIYÊN RÊZIMANÎ

1- Lêkerên li jêr bikin raweya fermanî

bifiroş/ bifiroşin, bistîne / bistînin, bide/ bidin, bixwe / bixwin, bikelîne/ bikelînin, biqelîne/ biqelînin, rake/ rakin, çêke/ çêkin, rabe/ rabin, hilkiş/ hilkişin

2- Lêkerên di nava kevanekê de bikin raweya xwestekî.

1) vexwin, 2) dixwaze 3) bînî, 4) binivîsin, 5) dixwazin, 6) bîn, 7) naxwazim

3- Payeyên rengdêran

1- bilindtir, 2- mezintir, 3- zêdetir, 4- biçûktir, 5- germtir, 6- bilindtirîn, 7- mezintirîn, 8- dirêjtirîn, 9- navdartirîn, 10- pêştirîn

UNÎTE 5 JIYAN

B- DI RÊ DE

1- Rodî dê biçe dadgehê.
2- Ew ji ber sûcê diziyê di girtîgehê de ye.
3- Dozger cezayekî giran dixwaze.
4- Dê dadger biryara dawîn bide.
5- Piştî dadgehê dê Rodî biçe nivîsgehê.

C - LI DIBISTANÊ

1- Bernameya hefteyî

1- Rojên pêncşeman waneyên matematîk, îngilîzî, kompîtur, wêje, biyolojî û wêneyê hene.
2- Di navberê de ew ê bi hev re sparteka Rojdayê çêkin.

2- Di fêrgehê de

1- Li gorî wê dê siwara bi enerjîya rojê bixebitin.
2- Bi nêrîna Rojdayê piştî bîst salan mirov dê di bin behrê de bajarana ava bikin.
3- Li gorî pêşbîniya Azad heta bîst salan dê qeşaya li cemseran tev bihele û dinya di bin avê de bimîne.
4- Li gorî mamoste pêşbîniya Azad pêşbîniyeke bedbîn e.
5- Bersivên xwendekaran.

D-ÇÛNA SÎNEMAYÊ

1- Li ser pirsên li jêr bipeyivin.

Bersivên xwendekaran

2- Pirsên li jêr bibersivînin.

1. Di rojên pêncşeman de filmên nû tên sînemayê.
2. Di sînemeya Metropolê de dê filmê "Bahoz" bilîze.
3. Dîlan li benda filmê "Bahoz" e.
4. Dîlan û hevalên xwe dê saet di du û nîvan de biçin sînemayê.
5. Ew ê li ber sînemayê bicivin.
6. Hêlîn dê destûre ji diya xwe bistîne

E- Saet

- 7:05 : Ji heftan pênc dibore. / Heft û pênc deqe.
7:08 : Ji heftan heşt dibore. / Heft û heşt deqe.
8:09 : Ji heştan neh dibore. / Heşt û neh deqe.
9:10 : Ji nehan deh dibore. / Neh û deh deqe.
9:15 : Ji nehan çaryek dibore./ Neh û çaryek e.
9:25 : Ji nehan bîst û pênc dibore. / Neh û bîst û pênc deqe.
10:30: deh û nîv
10:34: Ji yazdehan re bîst û şeş heye. / yazdeh kêmbîst û şeş deqe.
10:40: Ji yazdehan re bîst heye. / Yazdeh kêmbîst deqe.

SPARTEK

A- Xebata li ser peyvan

1- Peyvên bi dibistanê re têkildar di nav xelean de binivîsin.

fêrgeh / wane / depres / rastkêş / ezmûn / rûniştgeh / nexşe / pol / jêbir / qelemtraş

B- Bikaranîna zimên

1- Cihên vala dagirin.

bikî/ biçim- herim / bimînin / bikin / bikevin / biçin- herin / bigerin / biçin – herin / bixebitin

2- Li gorî agahiyên jorîn Paragrafê binivîsin.

Bêrîvan dê bi vê havînê bi malbata xwe re biçe Behra Wanê. Ew ê li Tetwanê li mala hevalekî bavê wê bimînin. Ew ê li wir bikevin avê. Ew ê biçin ser Kela Wanê. Ew ê li nava bajêr bigerin. Ew ê bi keştiyê biçin Dêra Axtamarayê.

3- Bersivên xwendekaran

4- Saet

- 3:08 Ji sêyan heşt dibore. / Sê û heşt deqe.
2:10 Ji duyan deh dibore. / Du û deh deqe.
8:15 Ji heştan çaryek dibore. / Heşt û çaryek
6:22 Ji şeşan bîst û du dibore. / Şeş û bîst û du deqe.

7:25 Ji heftan bîst û pênc dibore. / Heft û bîst û pênc deqe.

10:30 Deh û nîv

2:34 Ji sêyan re bîst û şeş heye. / Sê kêmbîst û şeş deqe.

3:50 Ji çaran deh heye. / Çar kêmbîst deqe.

1:45 Ji duyan re çaryek heye. / Du kêmbîst çaryek.

12:53 Ji yekê re heft heye. / Yek kêmbîst heft deqe.

11:19 Ji yazdehan nozdeh dibore. / Yazdeh û nozdeh deqe.

9:59 Ji dehan re yek heye. / Deh kêmbîst yek deqe.

5- Rast û çewt

1) çewt, 2) rast 3) çewt, 4) rast 5) rast

UNÎTE 6 HOBI

A- ÇÛNA ŞANOYÊ

- 1- Heta êvarî çar saet dema wan heye.
- 2- Ew bernameya şanoyê bi telefonê hîn dibin.
- 3- Dîlan hejmara telefona şanoyên dizane.
- 4- Di şanoyê de lîstika Mişko dilîze.
- 5- Lîstik saet di pêncan de dest pê dike.
- 6- Azad diçe bîletan dikire.

B- GUHDARIYÊ MUZİKÊ

1- Bersivên xwendekaran.

2- Cihên vala dagirin.

1) amûra, 2) stranbêjeke, 3) strana, 4) dengbêj, 5) dilsoj, 6) dûr

5- Tu ji muzikê hez dikî?

- 1- Diyar ji stranên dengbêjiyê hez dike.
- 2- Azad ji stranên govendê hez dike.
- 3- Diyar herî zêde ji Karapetê Xaço hez dike.
- 4- Azad ji dengê Muradê Kinê hez dike.
- 5- Azad ji kilama Lawikê Metînê hez dike.

C- WERZÎŞ

1- Bersivên xwendekaran.

2- Tu ji werzîşê hez dikî?

- 1- Diyar ji avjeniyê hez dike.
- 2- Azad ji goga piyan hez dike.
- 3- Diyar li parkê dimeşe.
- 4- Meş ji bo tenduristiya mirov baş e.
- 5- Azad roja çarşemiyê goga piyan dilîze.

D- RÊZIMAN

1- Bersivên xwendekaran.

2- Lêkera karînê bikişînin.

1- dikarî, 2- nikarin, 3- dikarin, 4- dikarin, 5- nikarim

3- Lêkera bingehîn li gorî cînavkan bikişînin.

1- bigire, 2- bikin, 3- çêkî, 4- bajon, 5- biçînim

E- EZ DIKARIM AVJENIYÊ BIKIM

- 1- Hêlîn dikare avjeniyê dike.
- 2- Rojda basketbolê bilîze.
- 3- Hêlîn dikare tembûr û bilûrê lê bide.
- 4- Rojda dikar stranên bibêje.
- 5- Hêlîn dixwaze Rojdayê hînê lêdana bilûrê bike.

F- AZADA ÇÛ PIRTÛKXANEYÊ

1- Bersivên xwendekaran.

2- Pirsên li jêr li gorî nivîsê bibersivînin.

- 1- Azad duh çû pirtûkxaneyê.
- 2- Wî du pirtûk wergirtin.
- 3- Azad meha çuyî sê pirtûk xwendin.
- 4- Kêfa wî ji pirtûka Çîrokên Gelêrî re hat.
- 5- Kêfa wî ji çîroka Rustemê Zal re hat.

G- GEŞT Û SEYRAN

- 1- Dilhat û hevalên xwe çûn ser Kela Wanê.
- 2- Ew bi erebeya Reşo çûn.
- 3- Ew piştî taştê hilkişiyên serê kelê.
- 4- Hin zarokan ji wan re qala dîroka Kela Wanê kir.
- 5- Ji ser kelê dîmenê bajêr pir xweş e.
- 6- Di firavîne de masî xwarin.
- 7- Wan li ber tembûrê govend girt.

SPARTEK

A- XEBATA LI SER PEYVAN

1- Cihên vala dagirin.

hunermendî / strana / werzîşê / avjeniyê / tenduristiyê / şanoyê / lîstika / çîroka

2- Neçîra peyvan

- 1- helbest
- 2- geşt
- 3- avjenî
- 4- werzîş
- 5- şano
- 6- bilûr
- 7- dengbêj
- 8- havîn

B- XWENDIN

1- DÎLAN ÇÛ SEYRANÊ

a- Bersivên van pirsên li jêr bide.

- 1- Ew pêr çûn geşt û seyranê.
- 2- Ew çûn ber çemê Dîcleyê
- 3- Ew li cihekî xweş rûniştin.
- 4- Zarok li derdorê geriyên.
- 5- Bavê Dîlanê ji zarokan hêlekan çêkir.
- 6- Wan di firavîne goşt xwarin.
- 7- Piştî firavîne Sîdar û Tacdîn ketin avê.
- 8- Hogir masî girtin.

9- Ew serêvarkî vegeriyên malê.

10- Ji ber ku gelekî westiyên.

b- Beşên hevokan bigihînin hev.

1d, 2e, 3b, 4a, 5c

2- ROJAN ÇÛ MÛZEXANEYÊ

- 1- Ew çû mûzexaneyê.
- 2- Bavê wî ew bir mûzexaneyê.
- 3- Li mûzexaneyê pêşangeha tiştên kevn û dîrokî hebû.
- 4- Herî zêde xemlên jinan bala wî kişand.
- 5- Gerîndeyê mûzexaneyê qala şaristanî û serdemên berê kir.
- 6- Li mûzexaneyê nivîsên bizmarî hebûn.

C- HÎNDARIYÊN RÊZIMANÎ

1- Di hevokên li jêr de lêkeran li gorî dema boriya têdeyî bikişînin.

1) kir, 2- şûştin, 3- vegeriya, 4- birim, 5- nas kirin, 6- şikand, 7- avêt, 8- rabû, 9- gihîştim, 10- peht

2- Bi van peyvan li gorî forma karîne hevokan saz bikin.

- 1- Ez nikarim avjeniyê bikim.
- 2- Tu dikarî goga piyan bilîzî.
- 3- Em dikarin bi îngilîzî biaxivin.
- 4- Dîlan nikare wêneyan çêke.
- 5- Hûn dikarin stranên bibêjin.
- 6- Sîdar dikare tembûrê lê bide.
- 7- Sînem nikare helbestan binivîse.
- 8- Ez dikarim xwarîne çêkim.

UNÎTE 7 CIH Û WAR

A- CÎHAN

Kî dizane?

1- c, 2-b, 3-d, 4-d, 5-b, 6-c

B- BAJAR

1- Hevpeyvîn

- 1- Agirî bajarekî dîrokî û mezin e.
- 2- Bajar navê xwe ji Çiyayê Agirî digire.
- 3- Hejmara şênîyê navenda bajêr nêzîkî hezar kesî ye.
- 4- Çemê Muradê di nav Agiriyê re derbas dibe.
- 5- Li Bazîdê Qesra Îsheq Paşa heye.
- 6- Gora Ehmedê Xanî li Bazîdê ye.

2- Bersivên xwendekaran.

C- TAXA ME

Qada Îstasyona Trêne

- 1- Îstasyona trêne di navenda Amedê de, li derveyî sûran e.
- 2- Kolana Mêg Ehmed ji navenda sûran dest pê dike.
- 3- Kolana Îstasyonê ji Deriyê Rihayê dest pê dike.

- 4- Kolana Îstasyonê li Qada Îstasyonê bi dawî dibe.
5- Park Sumerê li hemberî Îstasyonê ye.

D- AVAHIYA ME

- 1- Hêlîn nameyê dişîne.
2- Sorgul nameyê digire.
3- Mala Hêlînê di avahiyeke mezin û bilind de ye.
4- Avahî yazdeh tebeqe ye.
5- Di her teqebeyê de çar mal hene.
6- Ew di şaneşînê de li hawirdorê temaşe dikin.
7- Di xênî de asansor heye.

E- ODEYA HÊLÎNÊ

- 1- Di odeya Hêlînê de du pace hene.
2- Pacea aliyê rastê pirtûkxaneyê mezin heye.
3- Cildank li aliyê çepê yê pirtûkxaneyê ye.
4- Televîzyon di nava pirtûkxaneyê de ye.
5- Li ber paceya aliyê çepê nivîngehek heye.
6- Xalîçe li ber komîdîn û şifonyer raxistî ye.

F- RÊZIMAN

2- Cihên vala dagirin.

- 1- li, 2- ser, 3- di, 4- ber, 5- bi, 6- bi, 7- ji, 8- di

SPARTEK

A- XEBATA LI SER PEYVAN

1- Cihên vala dagirin.

- 1- bajarê, 2- welatê, 3- ala, 4- taxa, 5- zimanê,
6- tixûbê, 7- navçeya, 8- gundekî, 9- kuçeyê

2- Neçîra peyvan

- 1- şaneşîn
2- xanî
3- mal
4- cildank
4- serşok
5- paldank
6- têkber
7- palgeh
8- dîwan
9- hol
10- pirtûkxane

3- Cihên vala dagirin.

<u>WELAT</u>	<u>NETEWE</u>	<u>ZIMAN</u>
Tirkiye	tirk	tirkî
Almanya	alman	almanî
Îran	fars	farisî
Amerîka	amerîkî	îngilizî
Japonya	japon	japonî
Kûba	kûbayî	îspanî
Kurdistan	kurd	kurdî
Fransa	fransî	fransî
Ermenistan	ermenî	ermenî
Sûriye	ereb	erebî
Îsraîl	cihû	îbranî

B- XWENDIN

1- Bajarê me

Rast û çewt

- 1- rast, 2- çewt, 3- rast, 4- rast, 5- çewt, 6- çewt,
7- rast, 8- rast, 9- çewt, 10- rast

2- Wendy qala welatê xwe dike

- 1- Hollanda li ser parzemîna Ewropayê ye.
2- Li rojhilata Hollandayê Almanya heye.
3- Nifûsa wê şazdeh milyon e.
4- Sîstema desthilata Hollandayê parlementerî ye.
5- Zimanê fermî yê Hollandayê hollandî ye.
6- Navê paytexta Hollandayê Amsterdam e.
7- Li bajarê Rotterdamê bendereke navneteweyî heye.
8- Bi dewlemendiya cureyên gulan navdar e.

3- Deriyên Sûrên Amedê

Beşên hevokan bigihînin hev.

- 1d, 2c, 3f, 4a, 5b, 6e, 7g

C- HÎNDARIYÊN RÊZIMANÎ

1- Daçek

- 1- li, 2- di/de, 3- di/re, 4- ji/re, 5- ji, 6- bi/ ve, 7- bi/ve,
8- ji/ve, 9- bi, 10- ji/ve

2- Peyvsazî

- 1- çavşîn, 2- rojhilat, 3- yekşem, 4- pismam,
5- dotmîr, 6- dilxweş, 7- depreş, 8- demsal,
9- şevbaş, 10- salname, 11- rêziman

UNÎTE 8 PÊŞKETIN

A- TÊKBERÊN ELEKTRONÎK

1- Cihên vala dagirin.

- 1- cilşo, 2- tozmij, 3- firaqşo, 4- firin, 5- kompîtur,
6- televîzyon, 7- sarinc, 8- şofben

2- Kirîna têkberan

- 1- Şermîn dixwaze çilşo, sarinc, firin, tozmij,
televîzyonê bikire.
2- Ew ê firaqşoyê nekirin.
3- Ew ê niha înternetê girê nedin.
4- Kawa û Şermîn diçin firoşgehê.

3- Li malê têkberên elektronîk

- 1- Ji ber ku li malê gelek karê wê hebû.
2- Binevşê taştê amade kir, nava malê malaşt, mal
berhev kir, firaq xistin firaqşoyê, kinc raxistin.
3- Di mala Gulçînê de karên malê Ferzende dike.
4- Ji ber ku karê wî zêde ye.
5- Gulçînê ji bo Binevşê çay û paste amade kirin.

B- KOMPÛTUR Û ÎNTERNET

1- Bersivên xwendekaran

2- Pirsên jêrîn bibersivînin.

- 1- Ji amûrên serdema nû ya herî girîng kompîtûr e.
- 2- Ew nivîsên xwe li ser kompîtûrê dinivîse û înternetê bi kar tîne.
- 3- Em dikarin bi riya înternetê gelek agahiyên pêwîst peyda bikin, tîşkenameyan bişînin.
- 4- Mirov dikare bi riya peyaminêrê bi hevalên xwe re bipeyve.
- 5- Tîşkenameyan cihê nameyan girtiye.
- 6- Mirov dikare peyaman ji hevalên xwe bişîne, guhdariya radyo û muzîkê jî bike.

C-WEŞANA BI KURDÎ

1- Kî dizane?

- 1-d, 2-b, 3-c, 4-c

2- Çapemeniya kurdî

- 1- Yekemîn rojnameya kurdan Kurdistan e.
- 2- Rojnameya Kurdistanê li Qahîreyê dest bi weşanê kiriye.
- 3- Rojnameya Kurdistanê ji hêla Mîqdat Mîthat Bedirxan ve hatiye weşandin.
- 4- Di destpêka sedsala bîstan de kovarên mîna Jîn, Hetawî Kurdî, Rojî Kurd, Kurdistan.
- 5- 15'ê gulanê ango roja derketina kovara Hawarê.
- 6- Niha rojnameyên Xebat, Azadiya Welat û Kurdistanî Nwê bi kurdî rojane weşanê dikin.

3- Radyo

- 1- Şerq el Adna, 2- Brîtanayê, 3- 1929'an, 4- Radyoya Erîvanê, Radyoya Tehranê, Radyoya Baxdayê.
- 5- Dengê Amerîkayê, Dengê Mezopotamya, Kurdistan Radio, Newa Kurd Radio, SBS-Kurdî, Radyo Zeyale

4- Televîzyon

- 1- Yekemîn televîzyona bi kurdî Xebat Tv ye.
- 2- Xebat Tv di sala 1992'yan de dest bi weşanê kiriye.
- 3- Yekemîn televîzyona peykî Med Tv ye.
- 4- Roj Tv, MMC, Kurdistan Tv, KurdSat, Zagros Tv, Newroz Tv, Rojhilat Tv, Tishk Tv, Komala Tv, Sahar Tv

SPARTEK

A- XEBATA LI SER PEYVAN

1-Xaçepirs

- 1-cilşo, 2- firaqşo, 3- rojname, 4- malper, 5- kovar, 6- name

2- Cihên vala dagirin.

- 1- cilşoyê, 2- namedanka/ tîşkenameyên, 3- malpera, 4- peyaminêrê, 5- firaqşoyê, 6- tozmijê, 7- sarincê

B- XWENDIN

1- Pirsên li jêr bibersivînin.

- 1- Bêtel û birûske di sala 1894'an de ji hêla Oliver Lotge ve hatiye îcadkirin.
- 2- Weşana televîzyonê cara yekemîn di sala 1936'an de li Londonê dest pê kir.
- 3- Li Tirkiyê weşana rengîn di sala 1984'an de dest pê kir.
- 4- Navê mucîdê telefonê Graham Bell e.
- 5- Bi vedîtina telefonê re mesafeya di navbera mirovan de ji holê rabû.
- 6- Îro bi telefonê em dikarin wêne û dîmenan bikêşin, dangan tomar bikin, peyaman bişînin û bikevin înternetê.

C- HÎNDARIYÊN RÊZIMANÎ

1- Van hevokan li gorî demên destnîşankirî biguherînin.

- 1- Li ber mala me dibistaneke nû hat avakirin.
- 2- Par zêdetirî sed pirtûkên bi kurdî hatine weşandin.
- 3- Îsal li Amedê mîhrîcaneke mezin tê lidarxistin.
- 4- Li Amedê filmê Bahoz dê bê nîşandayîn.
- 5- Di destpêka sedsala nozdehan li Stenbolê gelek kovarên kurdî hatin weşandin.

2- Cihên vala bi lêkera alîkar a avaniya tebatî dagirin.

- 1- hatin, 2- tîn, 3- bê, 4- hatiye

3- Van hevokên bi avaniya lebatî bixin forma tebatî.

- 1- Rojnameya Kurdistan di sala 1898'an de ji hêla Mîqdat Mîthat Bedirxan ve hate derxistin.
- 2- Nûbara Biçûkan di sala 1684'an de ji hêla Ehmedê Xanî ve hate nivîsandin.
- 3- Radyoya Levant di sala 1941'ê de ji hêla hikûmeta Fransayê ve hatiye avakirin.
- 4- Heta niha zêdetirî deh televîzyonên peykê ji hêla kurdan ve hatine avakirin.
- 5- Her sal 22'yê rêbendanê de avabûna Komara Mehabadê ji hêla kurdan ve tê pîrozkirin.
- 6- Sala bê dê gelek parkên nû ji hêla Şaredariya Amedê ve bêne vekirin.

4- Van hevokên dema boriya têdeyî, bikin dema boriya dûdar.

- 1- Teknolojiya radyoyê ya pêşketî guherînen nû afirandine.
- 2- Weşana televîzyonê cara yekemîn di sala 1936'an de li Londonê dest pê kiriye.
- 3- Li Tirkiyê weşana televîzyonê cara pêşî di sala 1970 de pêk hatiye.
- 4- Mucîdê mezin Graham Bell di sala 1876 de telefon îcat kiriye.
- 5- Şerefxanê Bedlîsî pirtûka xwe ya dîrokê Şerefname di sala 1597'an de qedandiye.